

Pagasta dzīve

Nr. 4

IZDEVĒJS IEKŠLIETU MINISTRIJAS PAŠVALDĪBAS DEPARTAMENTS
Redaktors: Pašvaldības departamenta direktors J. Zankevics

1938

Atbildīgais redaktors: Pašvaldības departamenta vicedirektors G. Caucis

15. maijā

Vadonības princips lauku pašvaldībās

A. Bērziņš,

Iekšlietu ministra vietnieks.

Vajadzēja būt izcilam valstsvīram, kas sabiedriskā chaosa un šaurā egoisma laikmetā aicinātu tautu uz vienību, celtu cieņā nācijas garu un vestu preti kultūrālam un saimnieciskam uzplaukumam.

Šis ģeniālais valstsvīrs latvju tautai nāca. Viņš ir mūsu tautas Vadonis, Valsts un Ministru Prezidents Dr. Kārlis Ulmanis, kas vēsturiskajā 15. maijā rādīja, ka nebija miris tautas vienības gars. Vienības gars snauda, tas bija jāmodina, lai tautai sniegtu viņas lielo svētību. Vadonis aicināja mūs visus koncentrēt savus spēkus tautas garīgās un materiālās kultūras pilnīgākai un dabīgai attīstībai. Šim aicinājumam paklausīdami, mēs tagad esam liecinieki lielā laikmeta sākumam, kad latvju tauta sāk atkal iet vienības ceļu, kurš ved Latviju pretim varenībai un mūžībai.

Tautas Vadonis ar savu personīgo dzīvi un darba priekšzīmi rāda, kā jāstrādā mums, lai darbs būtu pareizs un atbilstu nacionālās vienības mērķiem un uzdevumiem. Tautas Vadonis nosprauž ceļu — rāda virzienu spēkiem, kuri, pārvarēdami šķēršļus, veido laimīgu tautas un valsts nākotni.

Vienotās latvju tautas sabiedriskā dzīvē guvis lielu nozīmi vadonības princips. Jārūpējas, lai šī nozīme arī nākotnē nemazinātos, bet ietu arvien plašumā un vadonības ideja veidotos par pamata principu mūsu valsts, pašvaldības un biedrību, organizāciju, kā arī visā tautas garīgās un materiālās kultūras darbā. Vadonības ideja ir laikmeta spējākā prasība. Vadonības ideja ir vienotās nācijas stiprākais balsts, kas ceļ visu tautu viņas attīstībā kā vienu kopu, bet arī rada katram atsevišķam tautas loceklim vislielāko iespēju savu īpatnējo dziņu izkopšanai, ceļot personīgo «es» un viņa vērtību.

Vadonības laikmets prasa atbildību, pie tam no katra pilsoņa — vienalga, vai tas būtu valsts, pašvaldības, sabiedriskā vai arī privātā darbā. Katram jāatbild pašam par savu darbu, tas veicina pašpalīdzību un ticību sev, saviem spēkiem un ar to aug personas vērtība, tāpat arī aug darba kvalitāte un nozīme.

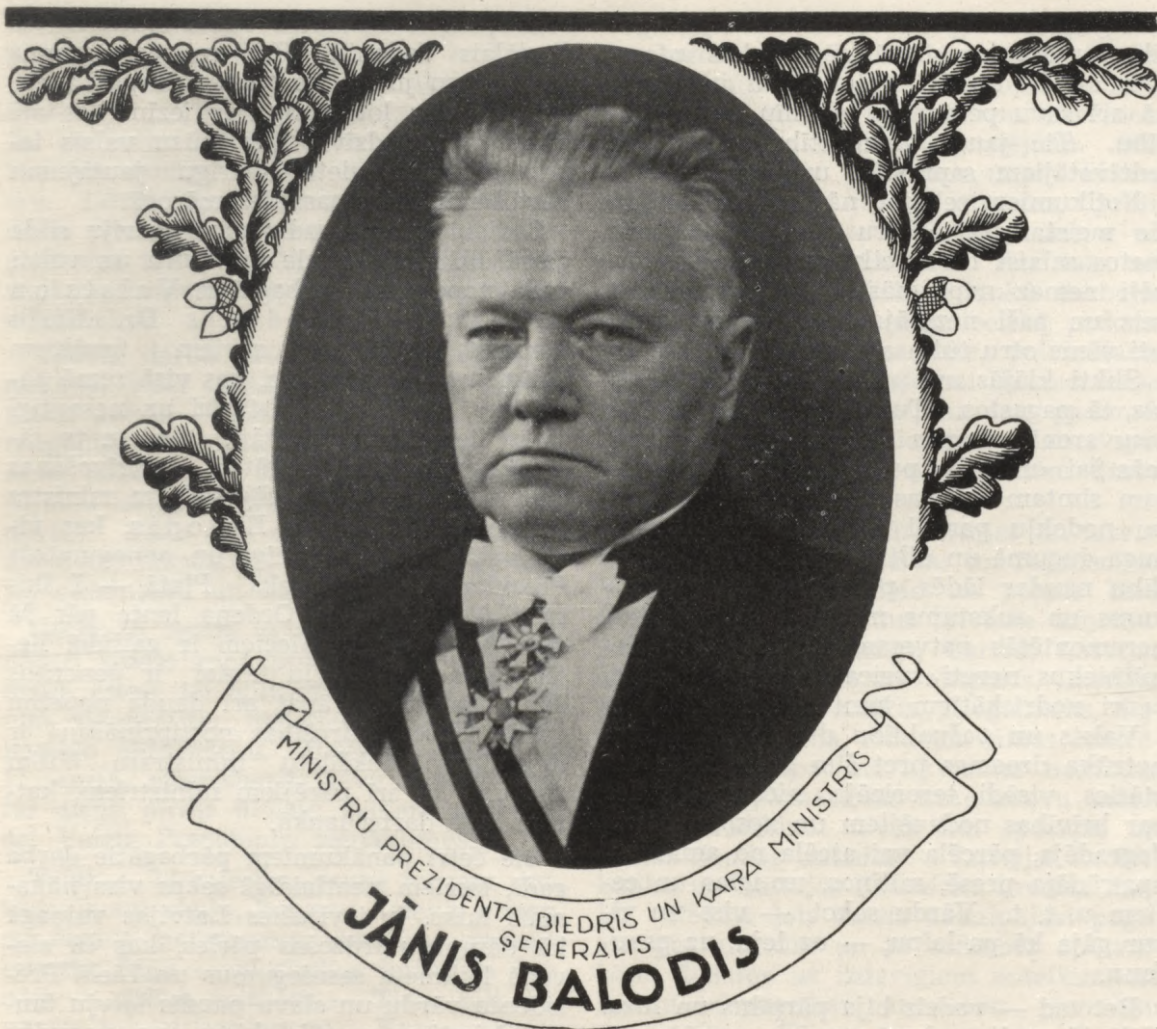
Vadonības un vienības idejas paver jau-

nas plašas iespējas tautas patiesai balsij. Vadošām personām uzdevums šo nācijas balsi saprast, lai tā atspoguļotu mūsu laikmeta prasības un tautas Vadoņa gribu. Pilsētu galvām, apriņķu vecākiem, pagastu vecākiem un pārējām pašvaldību amata personām, kas kā pašvaldības pienākumu nesēji stāv arī vietējās sabiedriskās dzīves priekšgalā, jābūt par tautas un viņas Vadoņa gribas paudējiem, ceļot ikkatrā darbā vienības ideju, kas nostiprina un izkopj tautas nacionālās spējas.

Mūsu laukos guļ tautas labklājības un kultūras pamati, tāpēc jo liels uzdevums celt un stiprināt lauku dabīgo spēku, un šai darbā pagastu pašvaldībām piekrist sevišķi pienākumi. Mums ikkatram tuvas sava pagasta īpatnības un mīļš tas kultūras darbs, ko veicina sabiedrībā, biedrībās un organizācijās. Aizsargu nodaļās, lauksaimniecības biedrībās un arī citās mūsu garīgās un materiālās kultūras organizācijās veicam darbu, kam paliekoša vērtība netiekvien atsevišķa pagasta, bet arī visas valsts dzīvē. Ceļot pagasta labklājību un viņa garīgās kultūras attīstību, mēs ceļam visas valsts labklājību un kultūru un stiprinām nāciju vienotā gribā. Pagasta pašvaldības amatpersonām, bet it sevišķi pagastu vecākiem ar taktu un kopējā darba izpratni jāliek vietā savs vārds, lai zeltu pagastu sabiedriskā dzīve, vienības idejas apgarota.

Ticība saviem spēkiem un tautas Vadonim mūs sargā no enerģijas nevajadzīgas šķiešanas, dod drosmi un vieno. Pašvaldības amatpersonām tāpēc liels uzdevums likt savā darbā visu, kas stiprina vienības ideju un ticību tautas Vadonim.

Vadonības principa stiprums mūsu nācijas dzīvē ir ķīla vienībai un tautas spēku pilnvērtīgam briedumam. Šo spēku briedumu ir nesis 15. maijs, kas tautas Vadoņa un viņa gribas dots. Tāpēc svinot šogad 15. maija vienības svētkus, solīsim stiprināt un celt vadonības ideju savā darbā un mūsu dzīves visās nozarēs un vienmēr neatlaidīgi sekot tautas Vadoņa aicinājumiem, ar to pildot visas nācijas vienotību gribu, kas lai mūžīgi strāvo par svētību mums, mūsu zemei un tautas nākotnēm paaudzēm. —

Pārbagāti panākumu gadi

G. Caucis,

Pašvaldības departamenta vicedirektors.

Tas notika Lielajā 15. maijā 1934. gadā, kad Dieva svētītais un visu mīļotais mūsu zemes saimnieks **Kārlis Ulmanis** lika tautas druvā galīgi saplakt sadīgušām nezālēm, lai netraucēti uzplauktu un uzziedētu sensenais latviešu sējums, kas 1918. gada 18. novembrī, tā paša saimnieka kopts un stiprināts, iezīmējās starptautiskā vēsturē ar vārdu — Latvija, brīva un neatkarīga.

Bet jau nākamās dienās no debess rīta un vakara pusēm radās kaitēkļi, kas ļoti ņēmās brīvo sējumu nomākt un nopostīt. Smagajās cīņās, kas prasīja dārgus upurus, svešos kaitēkļus pārspēja un iznīcināja. Nu varēja cerēt, ka tautu nekas vairs netraucēs un tā tiešām uzplauks un varena kļūs. Tomēr tā nenotika.

Radās pašu zemē dažādu šķiru un principu ļaudis, kam tautas labums bija vien-

aldzīgs, bet visur un vienmēr rikojās «par tik, par cik» un vispārīgām valsts interesēm allaž priekšā bīdīja šķiru intereses, kā arī savu personīgo labumu un godkāribu. Tie jauca vienprātību un neļāva iedzīvotājiem saprasties un sastrādāt.

Notikumiem sekojot, nācās pieredzēt, ka šie meistarīgie «šķiru pārstāvji» prata matos salaist tādus cilvēkus, kas savstarpēji nemaz nepazinās, — satikās pirmo reiz un paši nezināja, par ko un kāpēc isti viens otru tūliņ apstrādā.

Slikti klājās arī pašvaldībām, kā pilsētās, tā pagastos. Tur bloķējās un ķīvējās visuvarenās domes un padomes, cenzamās šai «mākslā» pakaļ nepalikl «augstajam simtam» galvas pilsētā. Pa to starpu nodokļu parādi un nemaksāti rēķini auga augumā un diltin dila saturs pašvaldību naudas lādēs, pateicoties kam izsalkums un aukstums mocīja nespējniekus neremontētās patversmēs, bet skolu iemītniekus nereti sveica saule un lietūs cauri nodriskātiem jumtu segumiem.

Valsts un pašvaldību darbiniekus, kam netrūka drosmes pret šīm nelietībām uzstāties, visādi terorizēja, nicināja, sauca par brīvības nodevējiem un apspiedējiem, degradēja, pārcēla vai atcēla no amatiem, apstrādāja presē, mītiņos, uz ielas un ceļiem u. t. t. Vārdu sakot, — viss un visur gāja kā pa laipu, — uz leju, uz pazušānu.

Bet tad — vadzis bija pārpilns un lūza. Vēlā 15. maija vakarā veselais saprāts sīta pēdējo stundu neprātam, ko saulainā 16. maija rītā radiofons vēstīja tautai laukos un pilsētās. Un arī vēstīja valdības ciešo gribu un apņemšanos, — likt atdzimt vienprātībai un nacionālai apziņai, kas radītu varenu un laimīgu Latviju; Latviju — vienotu, bez šķirām un partijām; Latviju ar istu tautvaldību; Latviju — latvisku un taisnīgu, mīlēšanai un cienīšanai vienlīdz no visiem viņas iedzīvotājiem, bez tautību, ticību un šķiru izšķirības.

Tauta priekā gaviļēja un, kur vien spēja, — pulcējās baznīcās, lai pateiktos Dievam un Vadonim par laimīgi izbeigtām nedienām un smeltos spēkus strādāt un palīdzēt valdībai radīt skaistāku dzīvi baltajā Latvijā.

No tā brīža ir nepārtraukti turpinājies mūsu tautas gājiens pretī nekad vēl nebijušam uzplaukumam, mieram, godam un spēkam. Ir noticis visai sekmīgs un svētīgs kāpiens «stikla kalnā zelta paka-

viem», kā to līdzībā ir teicis mūsu tautas ģeniālais Vadonis. Lielos sasniegumus redzam un jūtam ne tikai mēs paši vien, bet tas viss ļoti spilgti ir iezīmējies arī starptautiskā dzīvē, kur mūsu valsts ieņem redzamu vietu svarīgu jautājumu kārtīšanai visas pasaules mērogā.

Šodien paiet 4 gadi, kopš Latviju sīlda gaišā 15. maija saule un tautu un valsti vada nopelniem pārbagātais Valsts un Ministru Prezidents **Dr. Kārlis Ulmanis**, līdz ar saviem tuvākiem palīgiem — ministriem, kas visā zemē pazīstami kā izcili valstsvīri un nesavtīgi savu pienākumu pildītāji. Godam te jāpiemin nopelniem bagātais Atbrīvošanas cīņu vadītājs — ilggadīgais kara ministrs ģenerālis Jānis Balodis, kas visā laikā ir bijis uzticīgs un nenogurstošs Prezidenta līdzgaitnieks. Platā — I šķiras Lāčplēša Kara Ordeņa lenta pār šā vīra kareiviskiem pleciem ir gaišākā liecība tam, kas latvju tautai ir ģenerālis Jānis Balodis. Tāpat arī daudz nopelnu valsts iekšējās drošības nostiprināšanā ir ilggadīgam Iekšlietu ministram Vilim Gulbim, kā arī pārējiem ministriem, katram savā darba laukā.

Šie četri panākumiem pārbagātie darba gadi, kuŗiem neatlaidīgi sekos viss nākamais laiks, ir ievījušies Latvijas vaiņagā kā dārgas, mirdzošas pērles, kas šā slavenā laikmeta sasniegumus un Lielā Prezidenta vārdu un slavu paudis latvju tautas dzimtiem mantiniekiem uz paaudžu paaudzēm. Un ne tikai paudis vien, bet arī dzemdinās, audzinās un rūdīs viņus par nesalaužamu valsts spēku un stiprumu. Šā spēka un stipruma neizsīkstošais avots ir un būs latviešu tautas bijušo un nākamo laiku vēsture, kas ugunīgiem burtiem rakstās katra latvieša sirdī. Un nav un nebūs tādas varas, kas spētu likt šiem rakstiem izdzist un tautas spēkiem neaugt un iznīkt. Zem latviešu taisnības kausa svāra un skaidrās vēstures rīteņiem allaž beigs elpot Kangara gari un visi citi tautas ienaidnieki un mānītāji.

Lūk, daļa no notikumu un panākumu virknes, kas kā zelta pavediens stiepjas cauri atjaunotās Latvijas lielajam laikmetam: Rīgas Bruņinieku iela jau tūliņ kļuva Aizsargu iela un svešo politikāņu masīvais nams, Aizsargu un Tērbatas ielas krustojumā, dabūja vārdu — Aizsargu nams. Šā nama redzamākā ārējā pazīme jau no paša vēsturiskā notikuma ir valsts

nacionālais karogs nama torņa galā. Esplanāde pārvērtās par Vienības laukumu, un tauta tur svētīja pirmos Atdzimšanas svētkus. Arķibīskapa katedrāle atrbrīvojās no žurku mitekļiem un to vietā savā tuvumā dabūja skaisto 15. maija laukumu. Lēnāki, bet totiesu grandiozāki veidojas Uzvaras laukums, kas kalpos visplašākām tautas sanāksmēm un jau šogad uzņems simtiem tūkstošu Dziesmu svētku dalībniekus.

Tautas darba priekiem turpinoties, ir notikuši visai iespaidīgi trīsgadīgi strādnieku svētki Juglas ezera krastā un arī trīsgadīgi zemnieku Pļaujas svētki Koknesē, Rēzeknē un Jelgavā, ar plašām ražojumu izstādēm pēdējās divās vietās piedevām. Visos šais svētkos ir cildināti un apbalvoti tūkstošiem krietnāko zemes arāju, strādnieku un kalpotāju.

Gaišā 15. maija saule ikgadus ir mudinājusi ļaudis kopā pulcēties arī pašā 15. maija dienā, lai apliecinātu Tautas Vadonim vienprātību, uzticību un prieku par laimīgo atdzimšanu. Priecājās tauta arī 11. aprīlī, atcerēdamās savu Vadoni, kas šai dienā pirms diviem gadiem uzņēmās arī Valsts Prezidenta pienākumus.

Tālāk — būvniecības laukā redzam simtiem jaunu skolu, pagastu namus, aizsargu namus, patversmes, slimnīcas, redzam latvisko Rīgu — ar gludām ielām un jaunām — dižām celtnēm — Tiesu pili, Finanču ministrijas namu, Kara mūzeju, Telefonu centrāli, Armijas ekonomisko veikalu u. t. t., — tad — balto Viestura piemiņas pili Jelgavā, kur pagājušā gadā ievietojās Lauksaimniecības kamera un drīzumā ievietosies vēl Lauksaimniecības akadēmija, redzam arī Vienības pili Daugavpilī, uzlaboto Ķemeru dziedniecību ar stalto viesnīcu, grandiozo — visu kāroto Ķegumu, paplašināto Brīvdabas mūzeju, daudz jaunu šoseju, lielceļu un dzelzceļu, kā arī latviskotās baznīcas Jelgavā un Liepājā.

Protams, tas viss ir prasījis milzumu daudz darba un daudz naudas, tomēr tas ir ne tikai iespēts, bet tai pašā laikā ir arī samaksāti desmitiem miljonu latu lielie partiju laiku nodokļu parādi, samaksāti miljoniem lielie pašvaldību rēķini, kārtoti privāti parādi, kā arī vēl uzkrāti sabiedriski un privāti kapitāli bankās un krājkasēs. Tāpat arī līdzsvarots valsts budžets un pieaugušas valsts rezerves.

Saimnieciskā laukā rosīgi darbojas četras kameras, — Lauksaimniecības, Tirdzniecības-rūpniecības, Darba un Amatu, kuņas sastādās no krietnākiem cilvēkiem un labākiem sava aroda pratējiem. Šim 4 saimnieciskām kamerām nupat blakus stājušās divas kultūras kameras, proti: Latvijas rakstu un mākslas kamera un Latvijas profesiju kamera. Bez tam vēl saimnieciskā un kultūras laukā darbojas un darbosies Valsts saimnieciskā padome un Valsts kultūras padome, palīdzēšanai un padomu došanai valdībai likumdošanas darbā. Lieki pieminēt, ka šais padomēs ir pieaicināti vislabākie mūsu valsts speciālisti un lietpratēji no dažādām darba nozarēm.

Ir pašos pamatos pārkārtotas un latviskotas bijušās tirdzniecības un rūpniecības nozares, liekot nesolido un peļņas kāro pasākumu vietā solidus latviešu uzņēmumus, kādi ir: Vairogs, Turība, Latvijas sēkļu eksports, Bekona eksports, Latvijas koks, Maiznieks, Kaļķis, Ķieģeļnieks, Ogle, Aldaris, Laima, Ādu un vilnas centrāle u. t. t. Tāpat arī likvidētas nesolidās bankas un pārkārtotas krājaizdevu sabiedrības, nodibinot divas ļoti spēcīgas un drošas naudas iestādes — Latvijas kredītbanku un Latvijas Zemnieku kredīta banku. Pēdējā ļoti daudz pakalpojusi pagastu pašvaldībām un to sadarbības apvienībām, dodama uz izdevīgiem noteikumiem naudu būvniecībai ar valsts piemaksu procentiem. Tirgus un eksports labi nokārtots un mūsu lauku ražojumiem ārzemēs laba slava. Zemnieku, strādnieku un ierēdņu ienākumi ievērojami vairojušies un par krīzes un bezdarba laikiem neviens vairs pat nesapņo. Gādāts arī par drošību pret uguns un dabas katastrofu postījumiem un šai vajadzībai nodibinātas un pārkārtotas attiecīgas apdrošināšanas iestādes.

Izglītības laukā darbu ievadīja ar Likumu par tautas izglītību, ko izdeva 1934. gada 18. jūlijā, tas ir — pāra mēnešu laikā pēc tam, kad vecā saeima ap to mocījās 10 gadus un tomēr pameta darbu nepadarītu. Bet vēl lielāku apbrīnošanu ir radījis Valsts Prezidenta **Dr. Kārļa Ulmaņa** 1935. gada 28. janvāra Draudzīgais aicinājums, kas vārda pilnā nozīmē ir ievadījis skolās veselus kalnus vērtīgu grāmatu, mācības priekšmetus un naudas līdzekļus, kuņu kopvērtība sniedzas miljonus. Tā patiešām ir kultūras diena šā

vārda vislabākā nozīmē un par tādu to kultūras darbinieki pagājušā gadā arī noteica uz visiem laikiem. Labāko gara darbinieku godalgošanai ir nodibināts Tēvzemes balvas fonds, sekmīgi darbojas Kultūras fonds, bet Latvijas vēstures institūts un Vēsturiskais muzejs ceļ ārā no pilskalniem arvien skaidrākus lieciniekus par latviešu seno kultūru un varenumu.

Ļoti redzamu vietu skolu jaunatnes dzīvē un izglītībā ieņem mazpulki, bez kuriem ne mūsu tagadne, nedz arī nākotne nemaz nav vairs domājama un gluži nesaprotami liekas, kā varējām bez mazpulkiem nesen vēl iztikt. Arī veselīgam sportam ir piegriezta liela vērība un nesen vēl notikušais plašais sporta kongress apliecināja, ka fiziskās kultūras lielā nozīme tautā ir dziļi izprasta un turpmāk šim jaunatnes audzināšanas veidam veltīs vislielāko uzmanību. Ļoti apsveicama ir arī valsts un sabiedrisko darbinieku ierašanās skolu beigušās jaunatnes izlaidumu aktos, kas šogad visā valstī atkārtosies jau trešo reizi. Tāpat arī valsti daļo un stiprina ikgadus sarīkotās Mežu dienas un Spodribas nedēļas, bet šogad un nākamībā arī Ģimenes dienas.

Ir domāts arī par valsts drošību un nodibināts Valsts aizsardzības fonds, kā arī izdots Likums par valsts drošību. Tāpat arī vērā ir ņemti nespējnieki un viņu labākai apgādei ir pārkārtots Likums par sabiedrisko apgādu. Neapzinīgos tēvus un apgādniekus šis likums liek darba namā pelnīt maizi saviem piederīgiem.

Un, beidzot, pāris vārdu par likumiem vispār. To šai laikmetā ir izdots tik daudz, ka visus uzskaitīt nemaz nav iespējams. Pieminēšu tikai visu šo likumu karali — 2400 pantu plašo Valsts Prezi-

denta **Kārļa Ulmaņa** Civillikumu, kas civiltiesisko dzīvi visā mūsu valstī nostāda pavisam uz jauniem, stipriem, skaidriem un vienādiem pamatiem. Lielo skaidrību un darba atvieglinājumu, ko dod šis likums, izjutīs visplašākās iedzīvotāju ap-
rindas.

Kas zīmējas uz likumdošanu pašvaldībām, tad 1934. gadā to ievadīja ar likumiem par pilsētu domju un apriņķu valžu likvidēšanu, pagastu padomju kompetenču sašaurināšanu un pagastu valžu priekšsēdētāju likvidēšanu, radot to vietās: pilsētās — pilntiesīgas latviskas pilsētu valdes, apriņķos — apriņķu lauku pašvaldību vecākos, bet pagastos — tiesiskākas pagastu valdes, ar pagastu vecākiem priekšgalā, dodot pēdējiem lielāku rīcības iespēju un tiesības nēsāt amata nozīmi. Vēlāk likvidēti arī pagastu padomju priekšsēdētāji un viņu pienākumi uzlikti pagastu vecākiem. Tāpat arī pagastu darbveži paaugstināti par sekretāriem, atzīstot tādā kārtā šo darbinieku svarīgo nozīmi pagastu pašvaldībās. Līdz ar to arī visiem jaunradītiem darba spēkiem uzlikts svēts pienākums darboties pēc devīzes «Pats strādā, pats atbildi».

Un šodien, pēc nostrādātiem četriem gadiem Atjaunotā Latvijā, ar prieku jāliecina, ka uzdevums ir godam izpildīts. Protams, vienā otrā vietā ir bijuši arī savi trūkumi, bet tie ir sikumi, kas savlaicīgi novērsti un par tiem šai vietā runāt nenākas.

Par visu to lai Dievam un Vadonim gods un pateicība. Šodien visi no sirds klusi lūgsimies, lai debesu spēks arī tālāk sargā mūsu Valsts Prezidentu, bez kuŗa mums nebūtu ne Lielais maijs, nedz arī šā maija brīnišķā svētība.

Kad mēs runājam par 15. maija atjaunoto Latviju, zīmējoties uz kultūru, tad varam pateikt tikai to, kas jau vairākkārt ir pateikts, un proti. ka tikai viena kultūra Latvijā var būt — latviskā kultūra, un nav vietas nekādai citai domai, kā tikai tai, ka vienas valsts robežās var būt viena kultūra un mūsu Latvijas valsts robežās vieta ir tikai latviskai kultūrai.

Valsts un Ministru Prezidents Dr. KĀRLIS ULMANIS.

Oficiālā daļa

Steidzams.

Apkārtaksts par zirgu un transporta līdzekļu reģistrāciju un apskati.

Saskaņā ar Kaŗa ministra š. g. 6. maija rīkojumu Nr. 33159, Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments paziņo, ka, sakarā ar šogad izvedamo zirgu, ratu, ragavu, aizjūgu, seglu un velosipēdu reģistrāciju un zirgu apskati, attiecīgām pašvaldības iestādēm jāizpilda, saskaņā ar instrukcijas zirgu un transporta līdzekļu mobilizācijai un rekvizīcijai karaspēka vajadzībām I daļu, viņām piekrietošos darbus.

Piezīmējams, ka šīnī gadā reģistrācijas sarakstos ievestais zirgu skaits pilsētu un pagastu valdēm jāpaziņo attiecīgiem kaŗa apriņķu priekšniekiem līdz 25. maijam, bet nevis līdz 5. maijam, kā tas minēts instrukcijas 19. pantā.

Pamats: instrukcijas zirgu un transporta līdzekļu mobilizācijai un rekvizīcijai 2. pants. —

Rīgā, 1938. g. 9. maijā. Nr. 3237.

Pašvaldības departamenta

direktors J. Zankevics.

Lauku nodaļas vadītāja v.: A. Blanks.

Piekritu. 1938. g. 12. maijā.

A. Bērziņš,

Iekšlietu ministra vietnieks.

Rīkojums par pagasta valdes mēneša pārskatu.

Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments paziņo visām pagastu valdēm ziņāšanai un izpildīšanai, ka Instrukcijas pagastu padomēm un valdēm 53. pantā paredzētais pagasta valdes mēneša pārskats, sākot ar 1938./39. budžeta gadu, jāiesniedz apriņķa lauku pašvaldību vecākam par katru pagājušu mēnesi līdz nākošā mēneša 10. dienai pēc šāda jauna parauga (skat. paraugu). Saņemtie pagastu valžu mēnešu pārskati apriņķu lauku pašvaldību vecākiem jāpārbauda un jāseko pagastu valžu kasu un tekošu rēķinu stāvoklim, kā arī pagastu nodokļu iekasēšanai, pie kam jāiesniedz līdz 17. datumam Pašvaldības departamentam kopsavilkums par nodokļu

iekasēšanas gaitu pagastos, uzrādot katru pagastu un tā sniegtos datus.

Par katriem pagājušiem 3 mēnešiem (uz 1. jūliju, 1. oktōbri, 1. janvāri un 1. aprīli) pagastu valdēm jāsniedz kopā ar mēnešu pārskatu vēl šādas papildu ziņas: 1) žurnāla - galvenās grāmatas apgrozījumi, uzrādot a) visus kontus, b) bilanci gada sākumā, c) visu apgrozījumu no gada sākuma, ieskaitot bilanci un d) saldo uz nākošā ceturkšņa 1. dienu; 2) ieņēmumu budžeta realizēšanās, uzrādot a) visus ieņēmumu budžeta paragrafus, bet I paragrafam arī pantus (nodokļu), b) tekošā gadā jāieņem: agrāko gadu summas un tek. gada summas pēc budžeta un c) visu apgrozību no gada sākuma līdz pārskata ceturkšņa pēdējai dienai un d) saldo uz nākošā ceturkšņa 1. dienu; 3) tādas pat ziņas par izdevumu budžeta realizēšanos, pie kam par izdevumu budžeta 1. paragrafu jāsniedz ziņas arī par katru pantu un 4) caurejošo summu apgrozība, uzrādot a) visu rēķinu nosaukumus, b) saldo gada sākumā, c) visu apgrozījumu no gada sākuma, ieskaitot saldo un d) saldo uz nākošā ceturkšņa 1. dienu. Pēdējā ceturkšņa pārskatā (uz 1. aprīli) jāuzrāda ziņas par apgrozību un atlikumiem bez gada slēguma.

Bez augšminētā pārskata vēl dažādus atsevišķus periodiskus pārskatus par pagasta valdes kases stāvokli, summu apgrozību vai nodokļu iekasēšanu apriņķu lauku pašvaldību vecākie var pieprasīt no pagastu valdēm ar Pašvaldības departamenta piekrišanu.

Līdz ar šo rīkojumu Pašvaldības departaments atceļ līdzšinējā parauga pagasta valdes mēneša pārskata sastādīšanu un iesniegšanu apriņķu lauku pašvaldību vecākiem. —

Pielikumā paraugs.

Rīgā, 1938. g. 12. maijā.

Pašvaldības departamenta

direktors J. Zankevics.

Lauku nodaļas vadītājs J. Ziemānis.

(Pagasta valdes
adreses spiedogs.)

Paraugs.

..... aprinča lauku pašvaldību vecākam.

..... pagasta valde, izpildot Iekšlietu ministrijas rīkojumu par pagasta valdes mēneša pārskatu, ziņo par kases un tekošu rēķinu stāvokli un nodokļu iekasēšanu pagājušā 193..... g. .... mēnesī, kā arī par finanču apgrozību 193..... / 3..... g. .... ceturksni*) sekojošo:

I. Kase.

Kases atlikums mēneša pirmā dienā	Ls.....	
Ieņemti pārskata mēnesī	<u>Ls.....</u>	Ls.....
Izdoti pārskata mēnesī		<u>Ls.....</u>
Atlikums uz nāk. mēneša 1. dienu		<u><u>Ls.....</u></u>

Pagasta valde pilntiesīgā sastāvā kasi pārbaudīja 193..... g. .... un atrada tāni: 1) skaidrā naudā Ls..... 2) zīmōgmarkās Ls....., 3) eks. iekšzemes pasu grāmatiņas par Ls..... un 4) citas vērtības (uzrādot kādas)..... par Ls....., bet kopā Ls....., kas saskan ar kases dienas grāmatas noslēgumu un žurnāla — galvenās grāmatas kases kontu.

II. Tekoši rēķini un noguldījumi.

Tekošu rēķ. un noguld. mēn. 1. dienā	Ls.....	
Iemaksāti pārskata mēnesī	<u>Ls.....</u>	Ls.....
Izlietoti pārskata mēnesī		<u>Ls.....</u>
Atlikums uz nāk. mēn. 1. dienu		<u><u>Ls.....</u></u>

Tekošu rēķinu un noguldījumu atlikums atrodas:

1) Latvijas bankā Ls....., 2) Latvijas zemnieku kredita bankā Ls....., 3) Pasta krājkašes pārvaldes tekošā rēķinā Ls....., 4) ..... (Noguldījumā un kādā?) Ls....., bet kopā Ls....., kas saskan ar šī konta un grāmatu noslēgumiem.

III. Nodokļu iekasēšana.

Pēc 193..... / 3..... gada budžeta paredzēti lauku nekust. īpašumu un pašvaldības nodoklis kopsummā Ls..... Pēc nodokļu maksātāju saraksta tek. gadā jāiekasē:

agrāko gadu parādi	Ls.....	
tekošā gada uzlikumi	<u>Ls.....</u>	Ls.....

Pārskata mēnesī iekasēti:

tek. gadā uzliktie	Ls.....	
agrāko gadu parādi	<u>Ls.....</u>	Ls..... vai ..... %

No gada sākuma iekasēti:

agrāko gadu parādi	Ls.....	
tek. gadā uzliktie	<u>Ls.....</u>	Ls..... vai ..... %

Uz 1. .... paliek neiekasēti:

agrāko gadu parādi	Ls.....	
tek. gadā uzliktie	<u>Ls.....</u>	Ls..... vai ..... %

Pagasta vecākais:
Valdes loceklis:
Pagasta sekretārs:

*) Par finanču apgrozību 193...../3..... g. .... ceturksnī jāuzrāda tikai jūnija, septembra, decembra un marta mēnešu pārskatos.

Apkārtraksts par Dziesmusvētku propagandas plakātu izlikšanu.

Dziesmusvētku rīcības komiteja patlaban uzsākusi izsūtīt visām pagastu valdēm Dziesmusvētku propagandas plakātus, kas izliekami redzamās vietās. Tādēļ, lai sekmētu šā lielā sarīkojuma labu izdošanos, Iekšlietu ministrijas Pašvaldības departaments uzaicina visas pagastu valdes piesūtīt plakātus nekavējoties izkārt redzamās un publikai pieietamās vietās—pie pagastu un tautas namiem, pienotavām, kā arī citām sabiedriskām ēkām, lai tādējādi iedzīvotāji jau laikus būtu informēti par svētku norisi. —

Rīgā, 1938. g. 6. maijā. Nr. 3134.

Pašvaldības depart. vicedirektors
G. Caucis.

Lauku nodaļas vadītājs J. Ziemānis.

Apkārtraksts par personu svaru iegādi.

Pagastu valžu pieteiktos personu svarus Pašvaldības departaments ir pasūtījis H. Šteinerta svaru un atsvaru fabrikā, Rīgā, Artilērijas ielā 3, par Ls 151,80 gabalā, franko dzelzceļa stacija Rīga, ieskaitot iesaiņojumu.

Pēc pasūtījuma svāriem jābūt zīmogotiem, viscaur no dzelzs, balti lakotiem ar misiņa niķelētu augšēju svārstekli un pārbidāmiem atsvariem. Svārspēja līdz 150 kg. Platformas apmērs 350×260 mm. Platforma pārklāta ar «Stabilit» plāksni. Apakšējās sviras no kaļamās dzelzs. Pie svāriem jābūt piestiprinātam niķelētam gaŗuma mēram ar balti lakotu alumīnija bīdāmo.

Minētā firma svarus izgatavos un pakāpeniski nosūtīs pagastu valdēm apmēram viena gada laikā. Tāpēc pagastu valdēm, kuŗas svarus pieteikuŗas, jāpaziņo firmai tuvākā dzelzceļa stacija un pasta adrese.

Rēķins pagastu valdēm jānokārto viena mēneŗa laikā pēc saņēŗšanas.

Rīgā, 1938. g. 6. maijā. Nr. 3135.

Paŗvaldības departamenta vicedirektors:
G. Caucis.

Lauku nodaļas vadītājs: J. Ziemānis.

Paziņojums.

Iekŗlietu ministrijas Paŗvaldības departaments, pamatojoties uz Pagasttiesu likuma 4. pantu paziņo, ka saskaņā ar Iekŗlietu ministra 1938. g. 26. aprīļa rezolūciju un Rīgas apgābaltiesas nodaļu kopsapulces 1938. g. 25. marta sēdes lēmumu, nodibināta atseviŗķa pagasttiesa Brenguļu pagastam, atdalot to no Trikātas pagasttiesas iecirkņa un tās darbība izpaudīsies Brenguļu pagasta administratīvās robeŗās. —

Rīgā, 1938. g. 28. aprīlī. Nr. 2874.

Paŗvaldības departamenta
direktors J. Zankevics.

Lauku nodaļas vadītājs J. Ziemānis.

Rīkojums.

Iekŗlietu ministrijas Paŗvaldības departaments, pamatojoties uz iekŗlietu ministra rezolūciju, likuma par zemes ceļiem 33. p. un instrukcijās par zemes ceļu laboŗšanu un uzturēŗšanu 73. p. a pk. un 75. p., nosaka, ka:

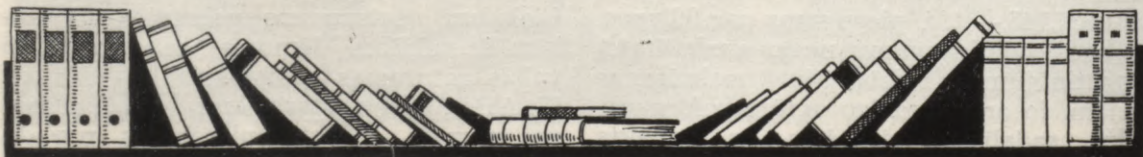
1) nodeva par labu ciemu ceļu izbūves fondam no ciemu nekustāmu īpaŗumu īpaŗniekiem ņemama ne vairāķ par 0,5 % no nekustāmu īpaŗumu ienesīguma vērtības, un

2) pagastu valdēm ciemu ceļu izbūves fondā jāieskaita 20 % no tirģus nodevas un citiem ienākumiem, kuŗus pagastu valdes ieņēŗ no ciemos noturāmiem tirģiem.

Rīgā, 1938. g. 27. aprīlī. Nr. 2869

Paŗvaldības departamenta
direktors J. Zankevics.

Lauku nodaļas vadītājs J. Ziemānis.

Abrenes apriņķa lauku pašvaldību dzīve

A. Kimerāls,

Abrenes apriņķa lauku pašvaldību vecākais.

Jauns, bet jau piedzīvojumiem apveltīts savā attīstības gaitā ir apriņķis. Kad 1925. g. 1. aprīlī nodibināja Abrenes (bij. Jaunlatgales) apriņķi, atdalot no Ludzas apriņķa 12 pagastus, nebija apriņķa centra, jo apriņķa robežās nebija nevienas pilsētas — Balvu pilsēta nodibināta 1928. g. un Abrenes — 1933. g. Apriņķa administratīvās iestādes novietoja Pitalovā, vēlākā Jaunlatgalē, tagadējā Abrenē, un šī izvēle ir bijusi lietderīgi tālredzīga. Šī vieta ir apriņķa satiksmes ceļu centrā un nostiprinājot vietu kā apriņķa kultūrālās dzīves centru ir savītas jo stipras valstiskuma saites ar šo pierobežas novadu, jo Upmales, Linavas, Augšpils, Gauru un Purvmalas pagastos, kuri agrāk ietilpa Pliskavas guberņas Ostrovas apriņķī, krievu tautības iedzīvotāju ir līdz 90 proc. Ir daudz pierādījumu un apstiprinājumu etnografu atzinumam, ka liela daļa šo krievu ir agrāko latviešu pārkrievojušies pēcnācēji.

Tā kā apriņķa iedzīvotāju eksistences un labklājības pamats ir lauksaimniecība, tad no lauksaimniecības stāvokļa atkarājas pagastu pašvaldību saimnieciskā dzīve un spējas. Labākās zemes ir austrumu daļā — Pliskavas ezera ūdens baseina līdzenumā — Upmales, Linavas, Purvmalas, Augšpils, Gauru un Baltinavas pagastos. Nevar sacīt, ka pagastu saimnieciskais stāvoklis un darbība būtu tieši proporcionāli augsnas dabiskam labumam, — bet no tā gan atkarājas reālās spējas un iespējamības nākotnē.

Pagastu pašvaldību saimnieciskā rosība progresīvi augusi: 1925./26. g. budžetu kopsumma bija Ls 629.414,—, bet 1938./39. g. — Ls 1.237.745.— t. i. pieaugums par 96 proc. Šo budžetu pieaugumu nevar uzskatīt kā apgrūtinājumu iedzīvotāju maksāšanas spējām, jo ar tālredzīgo agrāro reformu—sādžu sadalīšanu viensētās, ir panākts straujš vispārējais saimnieciskās dzīves

uzlabojums. Desmit gadu atpakaļ nepietiekošas ražošanas dēļ daudzās vietās pavašašos bija jāpērk maizes labība, bet pagājušā ziemā apriņķī nodots Zemkopības ministrijai patēriņa labības pārpalikums 1.760.000 kg par Ls 320.000,—. Tas ir ļoti straujš attīstības gājiens, un ir pārlicība, ka tas neapstāsies.

Pašvaldību dzīvē vislielākā nozīme ir un to vislabāk raksturo budžetu summu savlaicīga iekasēšana. Lieli bija pagātnes grēki, lai īsā laikā tos izpirktu: uz 1. IV. 1934. g. izstāvēja neiekasētu nodokļu parādu Ls 1.459.530,— jeb 148% no pēdējā gada budžeta; uz 1. IV. 1937. g. izstāvēja Ls 647.804,— un uz 1. IV. 1938. g. Ls 435.250,—, jeb 35% no pēdējā gada budžeta. Tas ir uzlabojums, par kuru dažus gadus atpakaļ nevarēja domāt. Tomēr jākonstatē, ka daļai iedzīvotāju pienākumu apziņa pret valsti un pašvaldību nodokļu piedzišanas lietās nav tik attīstīta, lai varētu iztikt bez spaidu sankcijām, tās būs jāpielieto arī turpmāk. Sakarā ar saimniecisko uzplaukumu, ir iespējams reāli domāt par dažu daudzo vajadzību apmierināšanu, it īpaši: skolu telpu uzlabošanu. 70% apriņķa pamatskolu vēl arvien atrodas irētās ļoti nepiemērotās telpās. Bet uzcelt jaunas ēkas nav iespējams īsā laikā, jāuzkrāj kapitāli pa vairākiem gadiem, jo skolas ēkas apdzīvotākās vietās vajadzīgas 300—400 skolniekiem, un šādu ēku būves izmaksā ne mazāk kā Ls 200.000,—.

Šogad skolas jaunbūve tiks pabeigta Bērzpils pagastā: paredzams uzsākt jaunbūves Balvu un Purvmalas pagastā, un pārbūvi Augšpils un Šķilbēnu pagastā. Liels un neatsverams pabalsts pašvaldībām ir valdības lēmums celt apriņķī 5 valsts uzturamas pamatskolas — Viļakas, Upmales, Purvmalas, Gauru un Baltinavas pagastā. Valsts pierobežas novadu sakausēt ar pārējiem apgabaliem vienā

stiprā valsts vienībā varēs galvenā kārtā ar skolām, jaunatnes audzināšanas ceļā. Un ir patīkami konstatēt, ka krievu tautības iedzīvotāji atzīst valsts valodas, valsts valodas skolu izglītības nozīmi praktiskai dzīvei, un apzinīgi cenšas to piesavināties. Tamdēļ dabīgi, ka aprīņa skolu valde katru gadu vairākas krievu skolas pārvērš par jauktas tautības skolām, un tālāk par latviešu skolām. Pašvaldību darbība visa tiek vesta valsts valodā, kas nerada nekādu traucējumu nedz pārpratumu.

Abrenes aprīņķis ir dzīvā spēka avots; iedzīvotāju uz vienu kv. kilom. 24,78. Pašvaldību pienākums tad ir rūpēties par tautas veselību, it īpaši sargājot jauno paaudzi. Pēdējos gados nodibināti vairāki veselības kopšanas punkti, un nolemts celt Abrenē jaunu slimnīcu ar apm. 100 gultām; līdzekļi tiek uzkrāti no pagastu budžetu iemaksām, un šinī gadā būs jau Ls 75.000,—.

Ar sevišķiem dabas krāšņumiem aprīņķis nav apbalvots; kā skaistākās, ievēribu pelnošas vietas minamas: Abrenes pilskalns Augšpils pagastā, gleznainie Kokavas upes krasti Līnavas pagastā un Radovā; izcils skats ir no Augšpils pagasta Emilovas kalna; ievēribas cienīga kāda priede Viļakas ciemā — 18. un vēl 19. gadsimta administratīvā centrā, kur

klausu laikos muižnieki nepaklausīgos cilvēkus kāruši; Viļakas pils drupas u. c.

Aprīņa iedzīvotāju noskaņojums ir optimistisks, jo visur redzama dzīves labklājības vairošanās kā saimnieciskā, tā kultūrālā ziņā. Izcils stāvoklis ir radies ar aprīņa pārdēvēšanu senā novada vārdā — par Abrenes aprīņķi, kam liela nacionāla un valstiska nozīme, pie tam tas skaidri atgādina, ka mūsu aprīņķis ir sensena latviešu zeme un uzliek pienākumu šo zemi labi kopt un sargāt.

Ir uzticība un pašaušanās valsts vadībai, jo iedzīvotāji redz un jūt, ka par visiem viņiem rūpējas. Kad Valsts Prezidenta kunga dāvātie Ls 2.000,— tika izsniegti no viesuļa vētras cietušiem lauksaimniekiem bojāto ēku salabošanai, — šis pabalsts tika saņemts ar sajūsmu, pateicību, un arī ar stipru apņemšanos censties pierādīt ar darbiem, ka ir cienīgi šo balvu, kā pamudinājumu saņemt. Un latviskā aprīņa Abrenes nosaukuma iegūšanas svinībās Valsts Prezidenta kunga dāvātos Ls 10.000,— pašvaldības uzskatam kā labo sēklas graudu, kas mums jākopj, jāpavairo daudzkārtīgi tautas labklājības ēkas celšanai. Ar tādu domu un solījumu, mēs, aprīņa lauku un pilsētu iedzīvotāji un pašvaldības, uzsākām jauno dzīves posmu kā Abrenes aprīņķis.

Viļakas pagasta nams.

Abrene

J. Juškēvičs.

Latvijas valdība ar sevišķu likumu ir pārdēvējusi Jaunlatgāles pilsētu un apriņķi par Abrenes pilsētu un apriņķi. Ar to ir atjaunota senā latviešu tradīcija šīn apgabalā.

1224. gada vidū Rīgas bīskaps Alberts un Zobenbrāļu ordeņa mestrs Volkvins sadalīja savā starpā Gaujienas (Adzeles), latviešu valsti. Četri valsts novadi piekrita bīskapam, divi — ordenim.

Pirms 30 gadiem vēsturniekos pastāvēja tieksme visus šos Gaujienas novadus meklēt ne tālāk par Alūksnes robežām un visus austrumus no Alūksnes pierakstīt nezināmiem «krievu» apgabaliem vai arī vienkārši mazapdzīvotām meža zemēm. Šī tieksme tagad ir pārvarēta.

Ordenim piešķirtie novadi bija: Gaujiena un Alūksne. Bīskapam piešķirtie novadi saucās: Bērzene, Pārnavas, Apeliene jeb Abelēne un Abrene. Šie bīskapa Gaujienas novadi atradās austrumos no Palsas upes, izbeidzoties pie latviešu senās zemes robežām. Un šīs robežas sniedzās toreiz pāri Zilupes lejasgalam. Abrene kā visattālākais novads ieņēma bijušo Jaunlatgāles apriņķa austrumu daļu, līdz krievu tautas robežai.

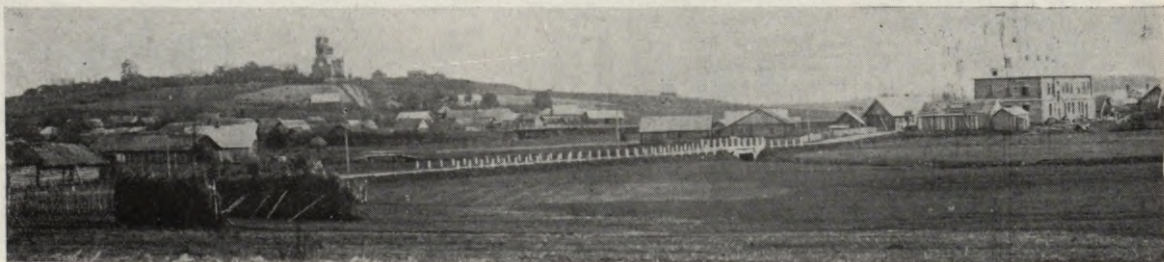
Letgaļu cilts jau 10. gadsimtenī tiek minēta kā Polockas un Novgorodas rusu (vikingu) kņazu sabiedrota. Un kā rusu sabiedroti letgaļi ir iekarojuši seno Gaujienas valsti. Letgaļu palīdzība rusu kņaziem bija ārkārtīgi svarīga. Rusi ļoti ātri aptvēra visas izredzes valdīt pār baltu zemēm. Jau trešais rusu kņazs — Igors, Rūrika dēls, — apprecēja kādu letgaļu vadoņa meitu — Oļgu — no Abrenes Augšpils. Oļga kļuva rusu Ķījevas valsts valdniece, 955. gadā Bicancē pieņēma kris-

tību, ietekmējot šādā virzienā arī savus tautiešus. Letgaļi augstāk par visu mantu stādīja neatkarību un noteikti pretojās katram rusu uzbrukumam.

Abrenes novads palika Gaujienas letgaļu centrs līdz 13. gadsimtenim. 1224. g. bīskaps Alberts un ordeņa mestrs Volkvins domāja tikpat viegli tikt galā ar Gaujieni, kā ar Tālavu, — bet vilās.

Tīzenhūzena dzimtas chronika stāsta, ka iekarojot vienīgi Bērzeni pagāja gadi un lija aumaļām krustnešu un Māras valsts pavalstnieku asinis. Līdz Saules kaujai (1236. g.) Abrene vēl nebija iekarota un Vācu ordeņa cīņa ap to izbeidzās ar neveiksmi 1268. gadā. Tikai 14. gadsimtenī izdevās pievienot daļu no Abrenes novada Māras valstij, bet ne uz ilgu laiku. Maskavas cars Jānis III 15. gadsimteņa beigās iznīcināja katru Abrenes novada patstāvību, nododot pārvaldi Maskavas ierēdņiem un pārkrievojot visu letgaļu virslāni. Ka tauta Abrenē vēl 19. gadsimteņa sākumā bija latviska, ka tā kā valodu lietoja ruscismu pilnu letgaļu izloksni, — pierāda 1810.—1812. g. Krievijas rekrūšu armijas saformēšanas akts, kas Vitebskas un Pliskavas gubernu rekrūšu mītņu sarakstos ap Krasnoi — pilsētu un Ostrovy līdz Baltinavai un Viļakai, tāpat rekrūšu vārdos un uzvārdos, apģērba gabalu apzīmējumos u. t. t. — uzrāda tik acīmredzošus latviskus elementus, ka senā Abrenes novada austrumrobežu varam nospraust vismaz 30—40 kilometru tālāk uz rītiem.

Cerēsim, ka Abrenes atdzimšana ar laiku iznīcinās visus vēsturiski neattaisnojamus vietu vārdus mūsu zemē, atvietojoš tos ar vēstures liecībās uzglabātiem apzīmējumiem.

Skats uz Abrenes pilskalnu.

Pagasttiesa

Pagasttiesas un 15. maijs

H. Švarbachs,
miertiesnesis.

Jaunievēlētās — uz nākošiem trim gadiem pagasttiesas — jau visas būs nodevušas svinīgo solījumu un stājušās pie savu pienākumu pildīšanas. Pagasttiesām, saskaņā ar pēdējiem grozījumiem pagasttiesu likumā, ir uzticētas daudzas tādas tiesības, kādas vecam sastāvam nebija. Ar to Zemes Saimnieks dāvājis tām vēl lielāku uzticību, kas savukārt prasa savu uzdevumu veikšanu uz vietām ar pienācīgu saprātu, izveicību un pienākuma apziņu, kas apdvesta ar jaunā laika garu. Tas nozīmē, ka ar parasto pieeju pie savu svarīgo pienākumu veikšanas nepietiek. Un te lai 15. maija ideālisma uzvaras svētki nāk palīgā un norāda šos jaunus ceļus.

Tagad, atjaunotā Latvijā pagasttiesām jāzin, jāredz un jāsaprot, ka vispirms tām pie savu pienākumu pildīšanas jāķeras ar to bausli, kuŗu Vadonis izteicis vārdos: dzīve ir darbs, pienākums un uzticība. Ar šādu savu pienākumu pildīšanu pagasttiesas cels sevi, savu darbu un sava pagasta tiesisko apziņu un padarīs sava pagasta dzīvi uzticības pilnu un krietnu. Pagasttiesas būs krietnas — ko no mums ikkatra gaida mūsu Vadonis — ja viņas būs skaidrībā, ka viņas ir vadonības laika pagasttiesas. Un proti, savā darbā un pienākumu pildīšanā tām jābūt, kas nevis valda, bet vada. Valdīt nozīmē pakļaut savai gribai, piedraudot nepaklausīgiem ar spaidiem, bet vadīt — arī pakļaut savai gribai, bet nevis ar spaidiem, bet ar autoritātes pārākumu, ar sava darba, pienākuma pildīšanas un uzticības pārākumu. Valdniekam klausā tamdēļ, ka no viņa baidās, bet vadonim klausā tamdēļ, ka visi ir pārliecināti par viņa labo gribu un prasmī. Arī pagasttiesām ir jābūt tām, kas rada tautā ar savu darbu un uzticību pārliecību, ka mūsu Vadonis zina viņas vajadzības un grib un prot tās realizēt. Šī pārliecība ir tas personīgais kontakts starp tautu un Vadoni, kas ir tik nepieciešama, lai latvju tauta ietu pretim mūžīgai Latvijai.

Tā tad tagad, atjaunotā Latvijā, pagasttiesām nav jāpārzin tikai Civil- un Pagasttiesu likumi, bet jābūt skaidrībā par to valdošo mūsu valstī ideju, kuŗu saucam par 15. maija ideju un kuŗu vislabāk izpratīsim izstudējot Vadoņa vēstījumus un runas. Līdz ar to pagasttiesām ir jābūt skaidram, ka autoritātes, vadonības valstī, pagasttiesu darbā un pienākumu pildīšanā ietilpst svarīgs likums: nesatricināt cieņu un uzticību varai, jo līdz ar šīs cieņas un uzticības satricināšanu tiks satricināta tā pārliecība, kas saista tautu ar Vadoni un kuŗa, kā jau minēju, ir nepieciešama kā Vadonim tā tautai, lai mēs ietu pretim ikkuŗa latvju tautas locekļa krietnumam un visas latvju tautas varenumam. Šai ziņā lai nāk palīgā Vadoņa zīmīgie vārdi, kuŗus viņš teica Civillikuma spēkā stāšanās svinīgā aktā š. g. 7. janvārī: nepieciešamās lietās — vienība, apstrīdāmās lietās — brīvība un visās lietās — saderība.

Ja šādi pagasttiesas pieies pie savu pienākumu pildīšanas un ne uz mirkli neaizmirsīs, ka dzīvojam atjaunotā Latvijā un ka viņas ir vienotās latvju tautas pagasttiesas, tās izlietos savas tiesības un pildīs savus pienākumus pēc labas ticības un taisnības apziņas, kā to prasa Dr. Kārļa Ulmaņa Civillikuma I p. Mūsu Tautas Vadonis kādā vietā to izteicis vienkāršiem, saprotamiem, bet dziļi zīmīgiem vārdiem: mums jāzin un jāmaks istā laikā izdarīt to, kas jādara pēc lietus un kas jādara, kad saule spīd.

Lai 15. maija ideālisma uzvaras svētki atgādina pagasttiesām, ka arī viņām jābūt atjaunotās Latvijas tiesiskās celtniecības uzticīgiem strādniekiem un taisnas tiesas ražas cēlājiem pagastos. Lai uz to pagasttiesu uzticīgākie līdzgaitnieki ir viņu karstās latviešu sirdis, nesalaužamā griba, un nesatricināmā pašāvība un uzticība 15. maija garam un šī gara izteicējam — Vadonim.

Finances un nodokļi

Pagastu nodokļu iekasēšana pēdējos 4 gados

Metot skatu atpakaļ uz pagastu pašvaldību pēdējos četri gados veikto darbu Atjaunotās Latvijas laikā, kad pēc 1934. g. 15. maija pagastu valdes varēja netraucētas strādāt un pildīt savus pienākumus un uzdevumus, jāapstājas pie viena no pagastu pašvaldību svarīgākiem uzdevumiem — līdzekļu rašanas izdevumu segšanai.

Pagastu pašvaldības vienīgi tad var kārtīgi pildīt savus uzdevumus un sekmīgi veikt savus pienākumus, kad tām laikā un vajadzīgā apmērā ienāk nepieciešamie līdzekļi. Un šie līdzekļi pagastu pašvaldī-

bu budžetos ir nodokļi, kas no visas budžeta kopsummas caurmērā ir 89 proc. Tamdēļ arī nodokļu iekasēšana pagastos ir tagad izvērtusies par vienu no pagastu valžu svarīgākiem uzdevumiem. Jāliecina, ka pagastu valdes šo pienākumu tagad veic ar labām sekmēm.

Pa atsevišķiem apriņķiem, ņemot vērā iekasēto nodokļu procentuālo samēru no visas iekasējamās nodokļu summas (agrāko gadu plus tek. gada uzlikumus), pēdējos 4 gados nodokļu iekasēšanas sekmes šādas:

1938. g. 1. VI. vieta	1937./38. g. ieņemts % %	1936./37. g. vieta % %	1935./36. g. vieta % %	1934./35. g. vieta % %	1934. g. 1. IV. vieta
1. Tukuma . . .	99,95	2. 97,20	1. 91,74	1. 84,84	1.
2. Rīgas . . .	99,88	1. 98,37	11. 78,61	8. 71,34	9.
3. Bauskas . . .	99,52	3. 94,62	7. 80,57	14. 65,16	14.
4. Talsu . . .	98,98	6. 93,51	2. 88,68	2. 83,00	2.
5. Valmieras . .	98,44	7. 92,55	3. 86,36	3. 79,36	6.
6. Madonas . . .	97,89	5. 94,05	4. 86,13	4. 78,28	4.
7. Cēsu . . .	97,29	8. 90,80	9. 79,60	10. 68,98	11.
8. Kuldīgas . . .	95,54	11. 87,00	10. 79,10	9. 69,42	12.
9. Jēkabpils . . .	95,49	9. 89,89	12. 78,10	13. 65,87	13.
10. Aizputes . . .	95,23	4. 94,20	5. 84,20	5. 76,81	3.
11. Valkas . . .	93,70	10. 89,01	8. 79,72	12. 68,45	10.
12. Jelgavas . . .	93,24	13. 84,00	13. 77,68	7. 75,41	7.
13. Liepājas . . .	90,96	12. 85,65	6. 81,95	6. 75,43	5.
14. Ilūkstes . . .	89,32	14. 82,96	15. 74,04	15. 60,88	15.
15. Ventspils . . .	87,81	15. 80,72	14. 74,50	11. 68,91	8.
16. Abrenes . . .	75,05	17. 60,43	18. 59,04	16. 51,35	19.
17. Rēzeknes . . .	74,18	18. 60,16	19. 55,50	19. 46,03	18.
18. Daugavpils . .	73,15	16. 65,94	17. 60,06	18. 48,76	16.
19. Ludzas . . .	70,33	19. 52,90	16. 62,70	17. 50,19	17.

Pēc 1934. g. 15. maija pagastu pašvaldībām, uzsākot 1934./35. budžeta gadu, nāca līdzī arī agrāko gadu nepareizās saimniekošanas sekas — vairāk par 11 milj. latu neiekasētu nodokļu parādu un arī vairāki miljoni latu nesamaksātu rēķinu. Iekasējamā nodokļu kopsumma 1934./35. gadā bija: 11,04 milj. ls agrāko gadu parādi

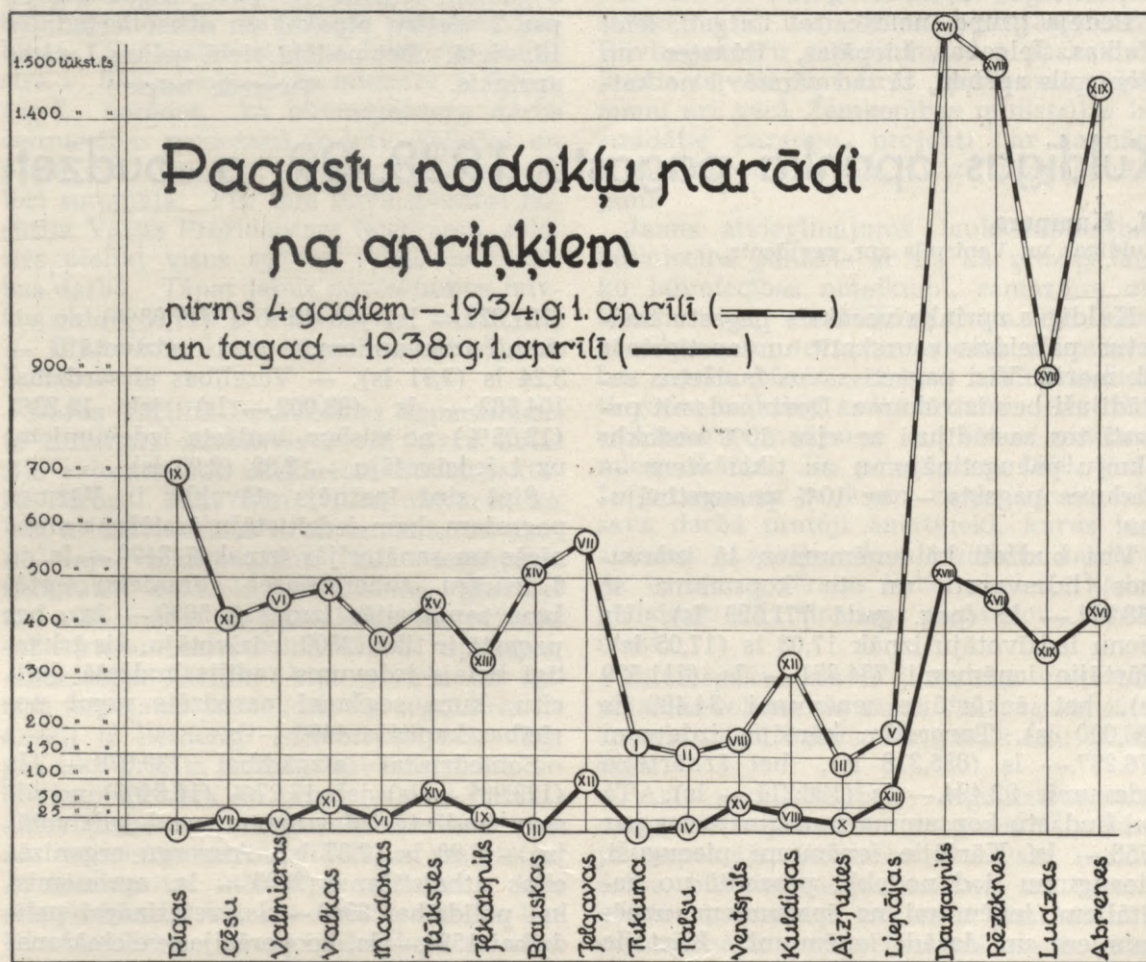
plus 11,54 m. ls tek. gada uzliktie nodokļi, kopā 22,58 milj. ls. No šīs summas pag. valdes iekasēja 14,40 milj. ls vai 63,8% un palika uz 1935. g. 1. aprīli neiekasēti 8,18 milj. ls pagastu nodokļu vai 36,2%. Tā tad agrāko gadu nodokļu parādi pirmā gadā samazinājās par 2,86 milj. latu. 1935./36. budžeta gadā uzliktā pagastu

nodokļu summa — 12 milj. ls, pie kuŗas klāt nāk vēl 8,18 milj. ls agrāko gadu nodokļu parādi, vai kopā 20,18 milj. ls. Pagastu valdes šinī gadā iekasēja 14,82 milj. ls vai 72,97% un palika neiekasēti uz 1936. g. 1. aprīli 5,36 milj. ls. Tā tad agrāko gadu nodokļu parādi otrā gadā samazinājās par gandrīz tādu pat summu kā iepriekšējā gadā — 2,82 milj. ls.

1936./37. budžeta gadā pagastu valdēm bija jāiekasē minētie 5,36 milj. ls agrāko gadu nodokļu parādi un 13,14 milj. ls tekošā gada uzlikuma, kopā 18,50 milj. ls, no kuŗiem visā gadā iekasēja 14,84 milj.

ls vai 80,20 proc. un palika neiekasēti uz 1937. g. 1. aprīli 3,66 milj. ls. Tā tad agrāko gadu nodokļu parādi trešā gadā samazinājās par 1,70 milj. ls.

Pagājušā 1937./38. gadā pagastu valdēm jāiekasē 3,66 milj. ls agrāko gadu parādu un 15,23 milj. ls tek. gada uzliktie nodokļi, kopā 18,89 milj. ls. Pagāj. gadā pagastu valdes iekasēja 16,61 milj. ls vai 87,93 proc. un uz 1938. g. 1. aprīli palika neiekasēti vairs tikai 2,28 milj. ls vai 12,07 proc.. Tā tad ceturtnā gadā agrāko gadu nodokļu parādi samazinājušies par 1,38 milj. ls.

Tuvāk apskatot pagastu nodokļu iekasēšanas sekmes pa aprīņķiem, redzam, ka vislabākās sekmes sasnieguši T u k u m a, Rīgas un Bauskas aprīņķu pagasti, kas jau turpat pilnā apmērā iekasējuši visus nodokļus, un tiem blakus stāv Talsu un Valmieras aprīņķi. Bet pirms 4 gadiem Rīgas un Bauskas aprīņķi atradās turpat pēdējās vietās (9. un 14. vietā), bet ar

enerģisku rīcību tagad tie ierindojas 2. un 3. vietā, atstumjot tālu atpakaļ Aizputes un Liepājas aprīņķus. Turpretim T u k u m a aprīņķa pagastu valdes, kas arvien bijušas labākās nodokļu iekasētājas, bet šī aprīņķa pilsoņi kārtīgākie pagastu nodokļu maksātāji, atrodas arvien sekmju ziņā pirmā vietā (izņemot pagāj. gadu, kad pirmā vietā ierindojās Rīgas aprīņ-

ķis). Līdzīgi ir Talsu un Valmieras apriņķi, kas tūlīn seko aiz šiem trīs apriņķiem un tagad no 2. un 6. vietas ierindojas 4. un 5. vietā.

Nākošā grupā atkal labas sekmes uzrāda Cēsu, Kuldīgas un Jēkabpils apriņķi, kas tagad no 11., 12. un 13. vietas ierindojas 7., 8. un 9. vietā, atstājot tālu atpakaļ Liepājas un Jelgavas apriņķus. Arī Aizputes apriņķis atgājis no 3. vietas uz 10. ierindojošies šīnī grupā pēdējā 10. vietā. Turpretim Madonas apriņķis sekmju ziņā nedaudz atgājis atpakaļ un tagad ieņem 6. vietu.

Pēdējā grupā, neieskaitot Latgali, ieiet Valkas, Jelgavas, Liepājas, Ilūkstes un Ventspils apriņķi, tā tad pārstāvji no kat-

ra apgabala. Šajā grupā sekmes uzrāda tikai Ilūkstes apriņķis, kas pa vienai vietai pavirzījies uz priekšu, bet Jelgavas, Liepājas, Ventspils un Valkas apriņķi, salīdzinot ar pārējiem apriņķiem, gājuši pat atpakaļ, kādēļ to sekmes nav bijušas tik pilnīgas, kādas ir citiem līdzīgiem apriņķiem, kas ierindojas pirmā grupā.

Latgalē vislabākās sekmes ir Abrenes apriņķim, kam seko Rēzeknes apriņķis, kas no priekšpēdējās 18. vietas jau ieņem 17. vietu, atstājot tanī Daugavpils apriņķi. Turpretim Daugavpils apriņķis, kas pirms 4 gadiem ieņēma 16. vietu, šogad atgājis par 2 vietām atpakaļ un atkal ierindojas 18. vietā. Bet pēdējā vietā palicis Ludzas apriņķis. (Turpmāk beigās.)

Kuldīgas apriņķa pagastu 1938.-39. g. budžeti

M. Kampars,

Kuldīgas un Ventspils apr. revidents.

Kuldīgas apriņķa vecākais pagastu budžetus pabeidzis caurskatīt un apstiprināt 28. martā. Visi pagasti savus budžetus sastādījuši bez iztrūkuma. Deviņpadsmit pagasti tos sastādījuši ar visu 20% nodokļu likmju paaugstinājumu un tikai viens — Padures pagasts — ar 10% paaugstinājumu.

Visi budžeti kā ieņēmumos, tā izdevumos līdzsvaroti un to kopsumma ir 768.771.— ls (pag. gadā 771.529 ls). Uz vienu iedzīvotāju iznāk 17,03 ls (17,05 ls). Kārtējie ieņēmumi 734.371.— ls (711,529 ls), bet ārkārtējie ieņēmumi 34.400 ls (60.000 ls). Turpretim kārtējie izdevumi 676.277.— ls (635.318 ls), bet ārkārtējie izdevumi 92.494.— ls (136.211.— ls). Tā tad budžetu kopsumma samazinājusies par 2758.— ls. Kārtējie ieņēmumi pieauguši. Pieaugumu dod nodokļi, procenti no kapitāliem, ieņēmumi no īpašumiem, uzņēmumiem un dažādi ieņēmumi. Kārtējie izdevumi pavairojušies, bet ārkārtējie izdevumi samazinājušies, jo iepriekšējos gados uzsāktā Kursišu 6 kl. pamatskolas ēkas jaunbūve pabeigta.

Administratīvie izdevumi 216.558.— ls (205.140.— ls) jeb 30,54% (26,58%) no visiem budžeta izdevumiem; uz 1 iedzīvotāju iznāk 5,09 ls (4,53 ls). Šo izdevumu paaugstinājumu izsaukusi krīzes laika atvilkumu izbeigšanās un dažādi citi apstākļi. Izglītības veicināšanai 146.325,— ls

(131.827.— ls) jeb 19,45% (17,08%) no visiem izdevumiem; uz 1 iedzīvotāju — 3,24 ls (2,91 ls). — Veselības aizsardzībai 104.502.— ls (93.002.— ls) jeb 13,23% (12,05%) no visiem budžeta izdevumiem; uz 1 iedzīvotāju — 2,39 (2,05 ls).

Šīnī ziņā īpatnējs stāvoklis ir Vārmes pagastam, kam iedzīvotāju ārstēšana slimnīcās un sanātorijās izmaksā 8400.— ls, jo 6 trūcīgu tuberkulozes slimnieku ārstēšana sanātorijās izmaksā 5000.— ls, bet pagastā ir tikai 2500 iedzīvotāju. Šis ārkārtīgi liels izdevums radījis budžetā deficītu, kuŗa segšanai paredzēts ņemt no ricības kapitāla 4400,— ls.

Sabiedriskai aizgādībai 139.078.— ls (129.937.— ls) jeb 17,27% (16,84%) no visiem budžeta izdevumiem; uz 1 iedzīvotāju — 2,90 ls (2,87 ls). Aizsargu organizācijas atbalstīšanai 2605.— ls, agronomiskai palīdzībai 8943.— ls, veterinārai palīdzībai 1534.— ls, kooperācijas veicināšanai 1100,— ls un vispārīgām labierīcībām 1475.— ls. Pārējām dažādām vajadzībām paredzētas samērā ar apstākļiem piemērotas summas.

Visi Kuldīgas apriņķa pagastu budžeti sastādīti saskaņā ar pievestiem noteikumiem un ir reāli. Pie to sastādīšanas un apstiprināšanas ievērota likumība, lietderība un taupība. Lietpratīgi saimniekojot, tie izpildīsies labi un nekādu sarežģījumu jeb grūtību to izpildīšanā nebūs.

Atzinumi būvinspektoru sanāksmē

Arch. O. Krauze,

Būvinspekcijas daļas vadītājs.

Š. g. 25., 26. un 27. aprīlī Iekšlietu ministrijā notika apriņķu un pilsētu būvinspektoru sanāksme, kurā tika apspriesti būvuzraudzību skarši jautājumi un doti būvinspektoriem norādījumi nākamai darbībai. Sanāksmi atklāja Iekšlietu ministra v. Sabiedrisko lietu ministrs A. Bērziņš, norādot, ka būvinspektoru darbs celtniecības veidošanā ir ļoti atbildīgs un prasa labu izpratni. Ministru būvinspektori sumināja. Pēc tam būvinspektori nosūtīja Valsts Prezidentam telegramu, soloties pielikt visus spēkus valsts celtniecības darbā. Tāpat labus novēlējumus būvinspektori nosūtīja Iekšlietu ministram V. Gulbim, kuŗš atradās atvaļinājumā Romā.

Darba kārtībā Būvniecības departamenta direktors inženieris P. Mieziš nolasīja referātu par pārkārtoto būvinspektoru darbu. Tanī īsumā tika uzsverts, ka līdz ar Būvniecības departamenta un jaunu daļu nodibināšanu būs iespējama stingrāka kontrole būvniecībā. Sevišķi tas attiecināms uz pašvaldību un privātu sabiedrisku celtnu būvēšanu apriņķos. «Līdzšinējā kārtība bija pavirša un nebija iespējams pārbaudīt, vai ieguldītie līdzekļi ir lietderīgi izlietoti celtnēs. Tāpat tiks prasīta stingra būvuzraudzība no būvinspektoriem un prasīs arī, lai pašvaldības pieņem atbildīgus būvju vadītājus un tehniskos darbu rīkotājus uz vietas. Arhitekta un inženiera rīkojumi būs respektējami, bet arī uz tiem kritīs lielāka atbildība. Būves īpašniekam ar būvdarbu vadītāju un tāpat būvinspekcijai lietderīgi jāsadarbojas, lai darbi tiktu veikti lietderīgi. No uzņēmējiem tiks prasīts labs darbs un materiāls atbilstošs tehniskiem noteikumiem un maksas aprēķiniem. Tāpat būvējot stingri ievērojamas būvnoteikumu prasības, kas svarīgi pēc būtības ne tikai pašam būvētājam, bet arī tā kaimiņam.

Līdz ar propagandējamo ugunsdrošo būvniecību, ir nākuši klāt 8 jauni būvju

veidi, kuŗus Būvniecības departaments ir pārbaudījis. Šādi jauni būves veidi provincē tiek pielietoti ļoti plašos apmēros, bet visi vēl nav pārbaudīti. Tādēļ tie ir savācāmi un iesniedzami departamentam. Būvinspektoru pienākums dot paskaidrojumu būvētājiem šinīs jautājumos. Ņemami arī vērā Zemkopības ministrijas izstrādātie paraugu projekti ar jaunām sienņu konstrukcijām, kas propagandējami.

Jauns atvieglinājums lauksaimniecības būvniecībā panākts ar to, ka grozīti lauku būvniecības noteikumi, samazinot atšķirību starp atsevišķām ēkām. Pēc šiem noteikumiem nevar uz vienas saimniecības zemes būvēt vairākas saimniecības, tā radot mākslīgi sadalītu zemi. Arī būvamatnieku jautājums ar šiem noteikumiem skārts. Uz priekšu no 1939. gada 1. janvāra uz laukiem varēs būvēt labi sava darba pratēji amatnieki, kuŗus būs atzinusi Latvijas Amatniecības kamera. Ar to būs novērsta lielās kļūdas, kādas pielaiduši līdz šim maz sagatavotie amatnieki.

Būvinspektoriem ir jāapskata visas būvējamās celtnes un tāpat visi pagasti savā apriņķī jāpārbauda būvnoteikumu pildīšanā.

Arī ugunsdzēsības organizātoriskais darbs būvinspektoriem ir jāstrādā. Būvju inspekcija, būvdarbu tehniskā uzraudzība, būvniecības veicināšana un ugunsdzēsība ir iestādes, kuŗām ir jāstrādā mūsu nacionālās celtniecības veidošanā. Pirmais uzdevums uzlikts būvinspektoriem, otrs privāti praktizējošiem arhitektiem un inženieriem un trešais uz laukiem Zemkopības ministrijas būvju nodaļai, ar viņas būvtechniķiem un instruktoriem. Lauku būvniecībā viņi atvieto privātos būvdarbu tehniskos vadītājus, kādēļ ar tiem nākas sadarboties. Šī sadarbība un savstarpējā saprašanās lai būtu vadošais princips lauku būvniecības veicināšanā, jo šis darbs prasa vislielāko objektivitāti,

vislielāko iedziļināšanos un lielāko darbu izpratni. Šis darbs ir saistīts ar katru būvētāja mūža darbu, ar mūsu tautas nacionālās celtniecības uzplaukuma laikmetu.

Vadot un pārbaudot uzliktos darbus, katrs savā aprīņī, savā pilsētā, un ieliekot šinī darbā visas savas zināšanas, savu labo gribu, pienākumu apziņu un darba

mīlestību, saticībā un ciešā sadarbībā ar pašvaldībām, administrāciju un darba kolleģām, tiks celta nacionālā celtniecība pretī saulainai nākotnei un pildīsies mūsu Tautas Vadoņa, Valsts un Ministru Prezidenta **Dr. Kārļa Ulmaņa** norādījumi.»

(Turpmāk beigas.)

Sabiedrisko ēku būves

Starpresoru komisija pie Iekšlietu ministrijas š. g. 3. maija sēdē izskatīja šādas pašvaldību būvniecības un kredīšanas lietas:

Alūksnes pagasta pašvaldībai atļāva celt jaunu 6 kl. pamatskolas ēku pēc arch. A. Raistera projekta, kas izmaksās Ls 160.000,—. No minētās summas pagasts pats sagādās Ls 120.000,—, bet Ls 40.000,— tas aizņemies no Latvijas zemnieku kredīta bankas. Lūgumu piešķirt Ls 10.000,— papildu aizdevumu pagaidām neatbalstīja.

Augšpils pagasta pašvaldībai atļāva pārbūvēt krievu 6 kl. pamatskolas ēku. Skolas nama pārbūvi, kas izmaksās Ls 27.000,—, pagasts veiks ar pašu līdzekļiem.

Matkules pagasta pašvaldībai neatļāva celt jaunu pagasta un biedrību namu, jo vajadzība pēc minētas jaunceltnes vēl dažus gadus pieciešama. Jaunbūvi paredzēts celt pēc arch. A. Raistera projekta un izmaksās Ls 198.426,—.

Kaunataš pagasta pašvaldība iegādājusies jaunceltu koka sacirtumu līdz ar tai nepieciešamiem materiāliem grīdām, griestiem, durvīm, logiem u. t. t., atskaitot jumta segu. Komisija atļāva iegādāto jaunceltni pārnest uz zemi pie Rudzātu I pak. pamatskolas un ēkai uzlikt jumtu. Pirms ēkas tālākas izbūves par skolotāju dzīvokļiem, pagastam jānāk ar jaunu ēkas izbūves projektu.

Saukas pagasta pašvaldībai pagaidām neatļāva celt jaunu pagasta sabiedrisko iestāžu namu, jo vajadzība pēc minētās celtnes vēl pieciešama. Jaunceltnes projektu izgatavojis arhitekts J. Leimanis un būve izmaksās Ls 348.937,65.

Cesvaines pagasta pašvaldības iesniegtā 6 kl. pamatskolas jaunceltnes projekta un finansiālā plāna caurskatīšanu pagaidām atlika un materiālu sagādā-

šanu neatļāva uzsākt, iepriekš nogaidot Iekšlietu ministra norādījumus.

Skolas jaunbūves projektu izstrādājis arhitekts Klinklāvs un būve izmaksās Ls 233.262,26.

Biķernieku pagasta pašvaldībai jauncelāmā pagasta nama nobeigšanai atzina par vēlamu piešķirt Ls 18.000 papildu aizdevumu uz 10 gadiem par 3% gadā (ar 2% valsts piemaksu).

Bukaišu pagasta pašvaldībai atļāva izgatavot jaunbūves projektu un maksas aprēķinu skolotāju dzīvokļu izbūvei.

Vaives pagasta pašvaldības nespējnieku nama un zemes nomnieka dzīvokļa būves lietu pagaidām atlika, iepriekš uzklausot Iekšlietu ministra norādījumus.

Nautrēnu pagasta pašvaldības 6 kl. pamatskolas jaunbūves darbu pabeigšanai atzina par vēlamu piešķirt Ls 30.000,— papildu aizdevumu uz 28 gadiem par 3% gadā (ar 2% valsts piemaksu).

Gulbenes pilsētas pašvaldības lopkautuves būvprojekta un kredīta pieprasījuma caurskatīšanu atlika, jo minētās lopkautuves vajadzība vēl pieciešama.

Skrīveņu pagasta pašv. Plkv. Zemītāna 6-kl. pamatskolas būves lietu atlika, jo nav ievērots Starpresoru komisijas 1937. gada 17. augusta sēdes lēmums, ka būves apmēri jāsamazina.

Saldus un apkārtnes pašvaldību sadarbes apvienības slimnīcas būvei Starpresoru komisija visumā nepiekrīta, bet tā kā slimnīcas ēkas jau 8 gadus stāv nobeigtas un būvmateriāli pievesti, tad atzīst, ka būvdarbi jāturpina esošo līdzekļu apmērā.

Būves turpināšanai Iekšlietu ministrs savu piekrišanu devis.

Kandavas pagasta pašvaldības Aizdzires I pakāpes pamatskolas pārbūvi atlika līdz turpmākam.

Darbviedība un grāmatvedība

Karā nopostīto ēku papildu sarakstus sastādot

Cand. iur. Fr. Balodis,

Jēkabpils un Ilūkstes apr. revidents.

Ieteicams arī apskatīt ēkas uz vietas, jo bieži no būvmateriāla iespējams konstatēt, ka par nopostītu uzskatāma ēka ir celta pirms kara. Gadās arī, ka pagasta valde ēku nopostīšanas faktu nodibina ar būvkoku izsniegšanas protokoliem, sastādītiem ap 1922. gadu. Šeit jāievēro tas, ka būvkokus izsniedzot vadījās no apsvēruma, ka ēka ir labojama, vai arī nelietojamā stāvoklī esošā jāpārbūvē un toreiz viegli protokolos atzīmēja, ka attiecīgās ēkas ir «galīgi nopostītas» vai vienkārši «karā nopostītas». Šie protokoli izlietojami vienīgi kā palīgīdzeklis un turklāt ļoti uzmanīgi.

Ievedot vai neievēdot kādu saimniecību kara nopostīto ēku sarakstā, līdz galīgai skaidrībai jāizdibina sekojošas galvenās pazīmes:

1) Vai runā esošā saimniecība pirms kara ir bijusi īpašums civ. lik. 993. p. (1864. g. civ. lik. 812. p.) nozīmē un vai tagadējais īpašnieks ir tas pats vai mantinieks-radinieks, pēdējā gadījumā īpašums var arī nebūt koroborēts — tas būs vajadzīgs tikai pie aizdevuma dzēšanas realizācijas (noteik. 1. p. 2. pkts). Tikai pēc tam, kad attiecīgās dzēšamās daļas pretendents šim noteikuma pantam atbilst, noskaidrojami pārējie fakti, jo šis ir noteikums, bez kuŗa aizdevuma dzēšana nevar notikt.

2) Tālāk svarīgi ir noskaidrot, vai nopostītās ēkas atradušās uz paša īpašuma, vai sveša. Tas attiecas uz kareivju zemēm, piegriezumiem, ilggadīgām rentes mājām u. c., jo bieži ēkas celtas uz svešas zemes (kaut arī turpat blakus atrodas paša īpašums) un šādos gadījumos stāvoklis sarežģis. Ir arī gadījumi, kur nopostītās ēkas atradušās uz pirmskara īpašuma, bet atjaunotas uz pēckara iegūtā piegriezuma.

Pēc šo jautājumu noskaidrošanas apskatāms ēku nopostīšanas jautājums sa-

skanā ar noteik. 1. p. 1. pktu. Ja no ēkas palicis pāri vairāk nekā noteikumos paredzēts (mūra ēkai uz mūra daļām spāres, griesti etc., vai no koka ēkas kādas sienas vai cits), tas noteikti jāatzīmē. Bieži gadās, ka ēkas kara laikā nodedzinātas, bet pēc tam karaspēks savām vajadzībām uzceļ tās no jauna, kādā kārtībā tās iegūst arī īpašnieks, atgriežoties pēc kara. Šeit īpašniekam paša ēka ir gan nopostīta, bet tās vietā ir cita, nereti pat labāka kā nopostītā, tā tad no materiālā viedokļa viņš nav cietis un bieži pat ieguvis. Visi pieminētie un citi īpatnējie gadījumi pagasta valdei ir noteikti jāpiemin sarakstā, pretējā gadījumā tā ir atbildīga par lietā nozīmīgu faktu apzinātu noklusēšanu. Pagasta valdei pēc viņas rīcībā esošām ziņām arī precīzi jānosaka zemes platība nopostīšanas un noteikumu izdošanas laikā, jo no tā atkarājās piešķirāmā pabalsta lielums, kādēļ vajadzības gadījumā jāpieprasa no īpašnieka arī attiecīgi dokumenti.

Noteikumos teikts, ka par zemkopības ministrijai sniegto ziņu pareizību atbild pagasta valde un ka tās apliecina attiecīgās amatpersonas. Pagasta valde atbildību var uzņemt divējādi:

1. Par katru sarakstā ievadamo saimniecību lemt pagasta valdes sēdē un Zemkopības ministrijai iesūtāmo sarakstu parakstīt pagasta vecākam un sekretāram.

2. Sastādāmo Zemkopības ministrijai iesniedzamo sarakstu parakstīt visai pagasta valdei un sekretāram un valdes sēdē pieņemt to visumā, uzrādot saimniecību skaitu un saraksta parakstīšanas datumu un numuru.

Viss teiktais sevišķi jāievēro tagad, kad vēl iespējams iesniegt Zemkopības ministrijai papildu sarakstus, jo tagad ievadamās saimniecības pa lielākai daļai būs tādas, kuŗām pretenzijas uz karā nopostīto saimniecību stāvokli līdz šim bijušas viena vai otra iemesla dēļ apšaubāmas.

Vienkāršots pagasta valdes mēneša pārskats

A. Blanks,

Iekšlietu ministrijas revidents.

Pagastu valdēm par savu finansiālo stāvokli un apgrozījumiem ik mēnešus jāsniedz pārskats apriņķu lauku pašvaldību vecākiem, kas tos pārbauda un apstiprina (skat. Instrukcijas pagastu padomēm un valdēm 53. p. un Instrukcijas apriņķu lauku pašvald. vecākiem 8. p.). Bez šī pārskata pagastu valdes ik mēnešus arī sniedza apriņķu vecākiem ziņas par pagastu nodokļu iekasēšanas gaitu, kas gan pēc savas būtības jau ietilpa mēneša pārskatā, bet vienīgi tas rādīja, kā pagastu valdēm sekmējusies nodokļu iekasēšana, izsakot to arī procentuālā samērā.

Tagad, pēdējos četros gados, pagastu pašvaldību finansiālais stāvoklis ievērojami uzlabojies, jo gandrīz izzuduši neiekasētie pagastu nodokļu parādi un nesamaksātie rēķini, bet to vietā radušās prāvas sumas noguldījumos bankās. Tādēļ pagastu valdēm dažādo pārskatu sniegšana par finansēm un nodokļiem rada daudz lieka darba un šajā sakarībā Pašvaldības departaments ar iekšlietu ministru piekrišanu izdevis «Rikojumu par pagasta valdes mēneša pārskatu», kas iespiests šī žurnāla oficiālā daļā līdz ar pārskata paraugu.

Jaunā pagasta valdes mēneša pārskata veidlapa stipri vienkāršota un tajā ietilpinātas arī ziņas par nodokļu iekasēšanas gaitu, ko līdz šim sniedza atsevišķi. Mēneša pārskatā tagad jāsniedz tikai ziņas par pagasta valdes kases un tekošu rēķinu un noguldījumu apgrozību un par nodokļu iekasēšanu, kas viss izlikts pārskatamā veidlapā. Līdzšinējais mēneša pārskats, kas prasīja ziņas par visu finansiālo apgrozību, tagad ieiet ceturkšņa pārskatā, kurā bez augšminētām trīs ziņām (kase, tekoši rēķini un nodokļu iekasēšana) jāsniedz arī pārskats par finanču apgrozību līdz pārskata ceturkšņa pēdējai dienai.

Vienkāršotās mēneša pārskata veidlapas

izpildīšana neradīs nekādas grūtības, vienīgi nodokļu iekasēšanas pārskata daļā, uzrādot lauku nekustamu īpašumu un pašvaldības nodokļu kopsummu pēc nodokļu maksātāju saraksta, tai jāskaidro ar maksātāju sarakstu sastādīšanas laikā — no 1. līdz 15. jūnijam, konstatēto nodokļu sumu (skat. Instrukcijas par pag. pašvaldību nodokļu aprēķināšanu, budžetu un gada pārskata sastādīšanu 18. p.). Uzliktā nodokļu kopsuma, pārbaudot maksātāju sarakstu, var nedaudz grozīties, bet tāda sumas grozība var tikt pieļauta augstākais vēl jūlija un augusta mēneša pārskatos, kad maksātāju pārbaude izbeidzama, ievēdot nodokļu maksātāju sarakstā visus papildu maksātājus un sarakstu galīgi noslēdzot. Pēc tam, izejot no šīs uzliktās nodokļu sumas kopā ar agrāko gadu nodokļu parādiem, kuŗam pagastam tādi būtu, jāaprēķina iekasētās nodokļu sumas procentuālais samērs, bet **n e n o b u d ž e t ā p a r e d z e t ā s u m a s**, kā tas bija līdz šim.

Apriņķu lauku pašvaldību vecākiem jāpārbauda pagastu valžu iesūtītie mēnešu pārskati, sekojot to saskaņai ar iepriekšējiem pārskatiem, budžetu un gada pārskatu, un pēc tam, saskaņā ar Instrukcijas apriņķu lauku pašvald. vecākiem 8. p., mēneša pārskati jāapstiprina, izsakot to vienā kopējā lēmumā, kā to praktizē jau vairāki apriņķu vecākie. Šādā kopējā lēmumā der atzīmēt arī nodokļu iekasēšanas sekmes, skaidras naudas glabāšanu lielākā sumā kasē u. c. Kopējais lēmums, kuŗa norakstu saņem katra pagasta valde, dod ikvienai pagasta valdei salīdzinājumu par savu darbību un tā sekmē pagasta pašvaldības finansiālā stāvokļa uzlabošanu.

Jaunās pagasta valdes mēneša un ceturkšņa pārskata veidlapas jau iespiestas un dabūjamas a/s «Zemnieka Domas» grāmatnīcā. —

Nodokļu maksātāju kartiņu izmēģinājums pagasta valdē.

Pagastu valžu kancelejas darba tālākai vienkāršošanai Pašvaldības departaments piekritis, ka Rīgas apr. Ādažu pagasta valde prakses iegūšanai un izmēģināšanai ievēd savā kancelejā pagastu nodokļu maksātāju kartiņas, sākot ar tek. 1938./39. budžeta gadu. Kartiņu projektu izstrādā-

jis pag. sekretārs P. Lībtāls, paredzot lauku nekustamās mantas īpašniekiem un pašvaldības nodokļu maksātājiem atsevišķas kartiņas, kas derīgas 5 gadi. Kartiņas varēs ievēst pārējās pagastu valdēs tikai pēc projekta galīgas izstrādāšanas un apstiprināšanas.

Pašvaldību darbība

Pašvaldības amatpersonas Latvijas Lauksaimniecības kamerā.

Zemkopības ministrs J. Birznieks ar š. g. 27. aprīļa rīkojumu iecēlis Latvijas Lauksaimniecības Kamerā no š. g. 1. maija locekļus uz 1 gadu, starp kuriem ir sekojoši pagastu vecākie:

Rīgas apr.: Mangaļu — E. Alksnis, Zaubes — J. Kalniņš, Meņģeles — J. Kalnriekstiņš un Lielvārdes — J. Stārķis; Cēsu apr.: Cēsu — J. Jākobsons un Rozulas — K. Liepiņš; Valmieras apr.: Ainažu — J. Feldmanis, Burtnieku — J. Kiors, Stienes — A. Kušķis un Rozēnu — O. Sāns; Valkas apr.: Kalncempju — A. Berkolds; Madonas apr.: Laudonas — J. Lācis, Stāmerienas — J. Makstenieks un Kusas — P. Purviņš; Ilūkstes apr.: Gāršenes — J. Indāns un Salienas — E. Salenieks; Bauskas apr.: Panemunes — E. Beinarts un Taurkalnes — A. Strautnieks; Jelgavas apr.: Vecauces — R. Jurevics un Tērvetes — E. Upenieks; Kuldīgas apr.: Pampāļu — O. Herbsts; Aizputes apr.: Dzērves — R. Skroderēns; Liepājas apr.: Rāvas — E. Treilībs; Daugavpils apr.: Ungurmuižas — T. Kalniņš, Pustiņas — M. Klagiņš un Asūnes — J. Spīla; Rēzeknes apr.: Vidsmuižas — J. Briška un Varakļānu — J. Svilāns; Ludzas apr.: Šķaunes — J. Meikšāns un Nirzas — J. Šveida; Abrenes apr.: Gauru — B. Beklešovs, Kacēnu — J. Lejasblusa, Purmalas — A. Miezītis un Tilžas — A. Stukēns.

Bez minētiem 35 pagastu vecākiem, no ieceltiem vēl 6 valdes locekļi, 26 pagastu padomes locekļi, 8 revīzijas komisiju priekšsēdētāji, 6 revīzijas komisiju locekļi, 1 pagasta sekretāra palīgs un 1 pilsētas revīzijas komisijas priekšsēdētājs.

Pašvaldības amatpersonas pie A./S. «Bekona Eksports».

Starp Zemkopības ministra ieceltiem pilnvarniekiem — Lauksaimniecības biedrību priekšstāvjiem — sekojoši pagastu vecākie:

Rīgas apr.: Lauberes — J. Eglītis;

Cēsu apr.: Vaives — K. Vitiņš un Taurenes — J. Ziediņš; Valmieras apr.: Rencēnu — A. Kuplis; Valkas apr.: Palsmanes — E. Dziļums, Sinoles — A. Krieviņš un Mārupes — A. Krustiņš; Madonas apr.: Vecgulbenes — A. Tiliks un Lubānas — K. Ceimers; Ilūkstes apr.: Kurcuma — A. Auzāns; Jēkabpils apr.: Daudzeses — A. Mūrnieks; Bauskas apr.: Iecavas — J. Sietiņš un Stelpes — J. Ziemeļis; Jelgavas apr.: Zaļenieku — J. Bergs un Dobeles — J. Ēķis; Tukuma apr.: Aizupes — Ž. Ungers; Talsu apr.: Lubezeres — K. Spulgerāns; Kuldīgas apr.: Gaiķu — K. Krecers; Aizputes apr.: Valtaiķu — K. Andersons; Liepājas apr.: Bārtas — J. Kairis; Daugavpils apr.: Rudzētu — P. Būmanis; Rēzeknes apr.: Viļēnu — L. Mazurs un Maltas — J. Saliņš; Ludzas apr.: Pasienes — J. Dūmiņš un Zvirgzdenes — A. Grišāns.

Bez minētiem 26 pagastu vecākiem vēl no ieceltiem ir 7 pagastu valžu locekļi, 32 pagastu padomes locekļi, 10 revīzijas komisiju priekšsēdētāji, 2 revīzijas komisiju locekļi, 2 sekretāri, 1 sekretāra palīgs, 1 pagasttiesas priekšsēdētājs.

Pašvaldības amatpersonas pie Labības biroja un A./S. Latvijas centrālais sēkļu eksports.

Starp Zemkopības ministra ieceltiem pilnvarniekiem — lauksaimniecības biedrību pārstāvjiem ir sekojoši pagastu vecākie:

Rīgas apr.: Suntažu — K. Jēkabsons un Vidrižu — P. Kalniņš; Cēsu apr.: Ērgļu — A. Saulītis; Valkas apr.: Bilskas — K. Šimāns; Madonas apr.: Galgauskas — J. Drīzulis un Liezeres — K. Ūdentīņš; Ilūkstes apr.: Bebrenes — A. Krūmiņš; Jēkabpils apr.: Zasas — J. Balodis; Bauskas apr.: Zālītes — V. Čapulis; Jelgavas apr.: Valgundes — M. Strautmanis; Ventspils apr.: Zūru — A. Grīnvalds, Ances — D. Krauze un Zlēku — I. Pētersons; Kuldīgas apr.: Rendas — A. Bliska; Talsu apr.: Pasten-

des — N. Miķeļšteins; Liepājas apr.: Aizteres — A. Penkulis un Nicas — J. Bumbulis; Daugavpils apr.: Aulejas — A. Kudins; Rēzeknes apr.: Attašienes — J. Kļaviņš; Abrenes apr.: Baltinavas — A. Supe un Viksnas — A. Abakuks.

Bez minētiem 21 pagasta vecākā vēl no ieceltiem ir 10 pagastu valžu locekļi, 32 pagastu padomes locekļi, 8 revīzijas komisiju priekšsēdētāji, 5 revīzijas komisiju locekļi, 1 pagasttiesas priekšsēdētājs, 3 pagasttiesu locekļi un 1 kancelejas ierēdnis.

Pagastu valžu inspekcijas un revīzijas

Pašvaldības departamenta vicedirektors G. Caucis no 27. līdz 29. aprīlim izdārīja inspekciju Madonas apr. Vecgulbenes un Litenes pag. valdēs un Valkas apr. Dūres, Lejasciema, Alūksnes, Karvas, Lugažu, Omuļu un Kārķu pag. valdēs, bet 4. maijā Rīgas apr. Mārupes, Babītes, Doles un Baldones pagastu valdēs.

Pašvaldības departamenta revidents R. Gredzens 3. un 4. maijā revidēja Rīgas apr. Lēdmanes pagasta valdi.

Saukas pagasta nama celšanai ziedoti 25.000,— ls.

Saukas pagasta pašvaldība cels jaunu pagasta namu, kuŗā bez pagasta valdes tiks novietots arī rajona ārsts, aptieka un ir paredzēta plaša izrikojumu zāle ar visām blakus telpām. Projekts jau izstrādāts. Lai nāktu pretim pagasta pašvaldībai nama celšanā un to pasteidzinātu, vietējā savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība savā pilnsapulcē nolēmusi izsniegt pašvaldībai pabalstu Ls 15.000.— un Krājaizdevu sabiedrība Ls 10.000.—.

No vienas puses tas ir liels atbalsts pagasta pašvaldībai, bet no otras puses — spilgts vienības un vienprātības apliecinājums.

P. P.

Pārmaiņas pagastu pašvaldībās.

Ar iekšlietu ministra vietnieka — sabiedrisko lietu ministra A. Bērziņa rīkojumu notikušas šādas pārmaiņas pagastu pašvaldībās:

Rīgas apr. par Kokneses pag. revīzijas komisijas locekli iecelts Alfrēds Staune.

Valkas apr. Omuļu pagastā atbrīvoti no amata padomes un valdes locekļi A. Latsons un padomes locekļi P. Latsons, F.

Lauberts, O. Gudrītis un A. Lucs un viņu vietā iecelti par padomes un valdes locekli Emīlis Osis, atbrīvojot viņu no revīzijas komisijas locekļa amata, un par padomes locekļiem Adams Apsītis, Eduards Kubliņš un Jānis Lorencis.

Mēra pagasta vecākā un padomes locekļa amatā iecelts Aleksandrs Brūzītis mirušā K. Gaismiņa vietā, atbrīvojot Brūzīti no pag. revīzijas komisijas locekļa amata, kuŗā vietā iecelts Arturs Kalniņš.

Rīgas apr. Aizkraukles pag. revīz. komisijas priekšsēdētājs J. Liepa atbrīvots pēc paša lūguma no amata un viņa vietā iecelts Jānis Rūde.

Tomes pag. revīz. komisijas locekļi J. Striga atbrīvots pēc paša lūguma no amata un viņa vietā iecelts Jānis Krejānis.

Madonas apr. Dzelzavas pag. mir. padomes locekļa O. Rudziņa vietā iecelts Pēteris Vilands.

Kuldīgas apr. Turlavas pag. pensijā aizgājušā sekretāra Ernesta Stepa vietā iecelts Rendas pag. sekretāra palīgs Arvids Petrus, kas iegūvis pagasta sekretāra cenzu.

Rēzeknes apr. Ozolmuižas pag. pad. locekļi S. Rītiņš atbrīvots no amata un viņa vietā iecelts Pēteris Krolis.

Stirniekas pag. pad. locekļi J. Vilkaušs atbrīvots no amata un viņa vietā iecelts Pāvels Eriņš.

Sakstagala pag. vecākā amatā iecelts Staņislavs Kauliņš; no padomes locekļa amata atbrīvots M. Dobrecovs.

Maltas pag. pad. locekļi B. Seikstulis atbrīvots pēc paša lūguma no amata un viņa vietā iecelts Aleksandrs Krūze.

Ludzas apr.: Mērdzenes pag. valdes locekļi J. Kopeika pēc paša lūguma atbrīvots no amata un viņa vietā iecelts Francišeks Barkāns.

Pasiēnes pag. valdes kancl. ierēdnis Jēzups Pozemkovskis un Istras pag. valdes kancl. pagaidu darbinieks Aleksandrs Meļņikovs pārcelti viens otra vietā.

Daugavpils apr. pārcelti pēc pašu lūgumiem sekojoši pagastu sekretāru palīgi: Vārkavas — Antons Skutelis uz Liksnu, Asūnes — Konstantīns Klincevičs uz Vārkavu un Dagdas — Juljans Buko uz Asūni, bet par Dagdas pag. sekretāra palīgu iecelts Alfons Jūbelis.

Abrenes apr.: Balvu pag. padomes loceklis A. Priedeslaipa atbrīvots no amata un viņa vietā iecelts Kazimirs Apinis.

Vīksnas pag. padomes locekļa amatā iecelts Otto-Reinholds Medeniēks mir. pad. locekļa P. Libieša vietā.

Jelgavas apr.: Šķības pag. valdes un padomes locekļi R. Klāsens un R. Fogelis atbrīvoti no amatiem un viņu vietā iecelti A. Tālbergs un M. Techmanis.

Ukŗu pag. valdes un padomes locekļa amatā iecelts Alfrēds Eversons.

Bauskas apr.: Bauskas pag. vecākais V. Beiks pēc paša lūguma atbrīvots no amata un viņa vietā iecelts valdes loceklis Paulis Beķeris, kuŗa vietā iecelts Jānis Ozols.

Ceraukstes pag. valdes un padomes loceklis K. Kalniņš pēc paša lūguma atbrīvots no amata un viņa vietā iecelts Jānis Pekalis.

Ilūkstes apr.: Kurcuma pagasttiesas loceklis J. Buceniēks atcelts no amata un viņa vietā uzdots pagasta padomei ievēlēt jaunu tiesas locekli.

Sīlenes pag. padomes loceklis A. Masķaļonoks pēc paša lūguma atbrīvots no amata un viņa vietā iecelts Ernests Kundāns.

Miris pašvaldības departamenta vecākais darbvedis Alfrēds Kauliņš.

Š. g. aprīlī aizgājis mūžībā pašvaldības departamenta vecākais darbvedis A. Kauliņš. Viņš dzimis 1907. g. 26. janvārī Valkā; apmeklējis valsts vidusskolu turpat. Materiālās grūtības nav ļāvušas viņam pabeigt izglītību un jau 17 gadu vecumā viņš sāk patstāvīga darba un dzīves gaitas, iestādamies 1924. gadā Pedeles (tagad pievienots Lugažu pagastam) pagasta valdē kā kancelejas ierēdnis. Pašvaldības darbs Kauliņam kļūst mīļš un tam viņš paliek uzticīgs nepārtraukti līdz sava īsā mūža beigām, strādādams to ar patiesu prieku un sekmēm, līdzteku darbam turpinot izglītību pašmācības ceļā. No Pedeles pagasta valdes viņš pārgājis uz Lugažu pagasta valdi kā sekretāra palīgs. Pēc kara klausības izpildīšanas viņš strādā kā sekretāra palīgs Vaives un Jaunpils pagastos, kā pagastu rezerves sekretārs Rīgas apriņķa pašvaldībā un kā sekretārs Babītes pagastā. Drīzi pēc pagastu sekretāru un palīgu pārbaudījumu komisijas nodibināšanas Kauliņš — 1934. g. rudenī — iegūst

pagasta sekretāra cenzu. Kā ļoti apdāvināts un centīgs darbinieks viņš 1935. g. augustā atrod darbu augstākā pašvaldību pārraudzības iestādē — pašvaldības departamentā, sākumā kā I šķ. darbvedis, vēlāk kā vecākais darbvedis.

Viņa īsā mūžā 14 darba gadi ir bijuši pakāpeniska, noteikta kāpšana uz augšu, ko pēkšņi pārtraukusi viņa traģiskā nāve. Vieglas smiltis spējīgam darbiniekam un labam darba biedram!

R. G.

Ilggadīgs Tērvetes pagasta sekretārs aiziet pensijā.

Šī gada 1. maijā pēc 35 gadu nokalpošanas labprātīgi atstāj dienestu un aiziet pensijā ilggadīgais Jelgavas apriņķa Tērvetes pagasta sekretārs Kristaps Bērziņš, dzimis tā paša pagasta Galabētas mājā 1874. gada 23. septembrī. Pēc Sņķeres draudzes skolas beigšanas Bērziņš izturējis vēl eksāmenu pilnas bij. apriņķa skolas kursa apmērā, pēc kam strādājis dažādās vietās līdz 1906. g. janvārim, kad pārnācis savā dzimtajā pagastā (toreiz Kalnamuižas pag.) par pagasta sekretāra palīgu, bet jau aprīļa beigās ievēlēts par pagastu sekretāru. Pasaules karā dienējis Tartū un Petrogradā un izpildījis arī evakuētās Tērvetes pagasta valdes sekretāra pienākumus. Pēc Latvijas valsts nodibināšanās 1918. gadā Bērziņš īsu laiku bijis arī toreizējā Tieslietu ministra P. Juraševska sekretārs. Bērziņš rosīgi līdzdarbojies arī vietējās organizācijās un ņēmis dzīvu līdzdalību sabiedriskā darbā.

Novēlām ilggadīgam darbiniekam labu atpūtu. —

Jautājumi — atbildes

Aizrādījums.

Lai novērstu dažādu jautājumu iesūtīšanu, žurnāla redakcija aizrāda jautātājiem, ka atbildēs vienīgi uz jautājumiem, kas skar pagasta pašvaldības un pagasttiesas darbību, jo atsevišķu pilsoņu konkrētas privāttiesiskas lietas un jautājumi jānoskaidro attiecīgās iestādēs vai lietas vēšana jānodod advokātam un tās nav saistāmas ar pašvaldības dzīvi un darbu.

8. jautājums. Lauku pamatskola, kuru apmeklē lauku iedzīvotāju bērni un skolu uztur arī lauku pašvaldība t. i. pagasta pašvaldība, atrodas pilsētas teritorijā (mazpilsētā). Pēc kādām normām minētai skolai un skolotājiem dienesta zeme ierādāma, vai kā lauku skolai vai kā pilsētas skolai? Skolotājs.

Atbilde. Instrukcijā par zemes piešķiršanu obligātoriskās mācības skolām un tās izmantošanu (Pagasta dzīve 1938. g. 1. num.) 4. pantā noteikts, ka «skolas un tās darbinieku dienesta zeme jāpiešķir pie skolas nama, bet, ja tas nav iespējams, tad pēc iespējas tuvāk». Ja skola, ko uztur pagastu pašvaldība, atrodas pilsētā un pie tās ir augšminētajām vajadzībām piemērota zeme, tad tā arī piešķirama pēc pilsētu pamatskolām noteiktās normas. Ja

turpretī pie skolas zemes nav un tā ierādāma no skolas attālāk, attiecīgā pagastā, kas skolu uztur, tad piemērojamas lauku pamatskolām noteiktās normas.

9. jautājums. Pagasttiesas glabāšanā atrodas dažādas priekškaŗa noguldījumu grāmatīņas un krāšanas zīmes ar mazu vērtību, kuŗu īpašnieki pagasttiesai nav zināmi. Uz kāda likuma pamata un kādā ceļā pagasttiesai būtu iespējams no šīm grāmatīņām atsvabināties, jo tās nevajadzīgi apgrūtina tiesas naudas un dokumentu grāmatas, radot lieku darbu pie šo grāmatu pārbaudes un ikgadus pie pārvešanas jaunās grāmatās?

Atbilde. Jautājumu nokārtos jaunā instrukcija pagasttiesām.

10. jautājums. Vai pagasta pašvaldībai ir obligātoriski jāparedz budžeta un jāizsniedz līdzekļi policijas kārtībnieka kancelejas uzturēšanai, kā grāmatu, rakstāmpiederumu u. c. iegādei, jeb pagasta policijas kārtībnieka kancelejas uzturēšana pagasta pašvaldībai nepiekrīt?

Atbilde: Saskaņā ar Pašvaldības departamenta 1936. g. 11. februāŗa apkārtrakstu Nr. 91015, pagastu pašvaldībām, kur tas iespējams, vēlams segt policijas kārtībnieku telefona abonēšanas maksu. Citi kancelejas izdevumi pagastiem nav jāsedz.

S A T U R S

1. Vadonības princips lauku pašvaldībās. — Iekšlietu ministra v. A. Bērziņš.
2. Pārbagāti panākumu gadi. — G. Caucis.
3. Oficiālā daļa.
4. Abrenes aprīņa lauku pašvaldību dzīve. — A. Kimerāls.
5. Abrene. — J. Juškēvičs.
6. Pagasttiesas un 15. maijs. — H. Švarebachs.
7. Pagasta nodokļu iekasēšana pēdējos 4 gados.
8. Kuldīgas aprīņa pagastu 1938.—39. g. budžeti. — M. Kampars.
9. Atzinumi būvinspektoru sanāksmē. — Arch. O. Krauze.
10. Sabiedrisko ēku būves.
11. Kaŗā nopostīto ēku papildu sarakstus sastādīt. — Cand. iur. Fr. Balodis.
12. Vienkāršots pagasta valdes mēneša pārskats. — A. Blanks.
13. Nodokļu maksātāju kartiņu izmēģinājums pagasta valdē.
14. Pašvaldību darbība.
15. Jautājumi — atbildes.

Iznāk 2 reizes mēn. Numurs maksā 25 sant., gada abonements — Ls. 5.—. Nauda iemaksājama Lauku pašv. fonda tek. rēķ.: pastā Nr. 11651, L. Zemn. Kred. b. Nr. 12, Latvijas b. Nr. 4682.

Redakcija: Rīgā, Iekšlietu ministrijas pašvaldības departamentā. Tālr. 97834.

Ekspedīcija un kantoris: Iekšlietu ministrijā, ist. 150. Tālr. 96155.